

Perspectief Bestemming Weerribben-Wieden 2025

Een visie op duurzaam (be)leefbaar
toerisme en recreatie in Steenwijkerland

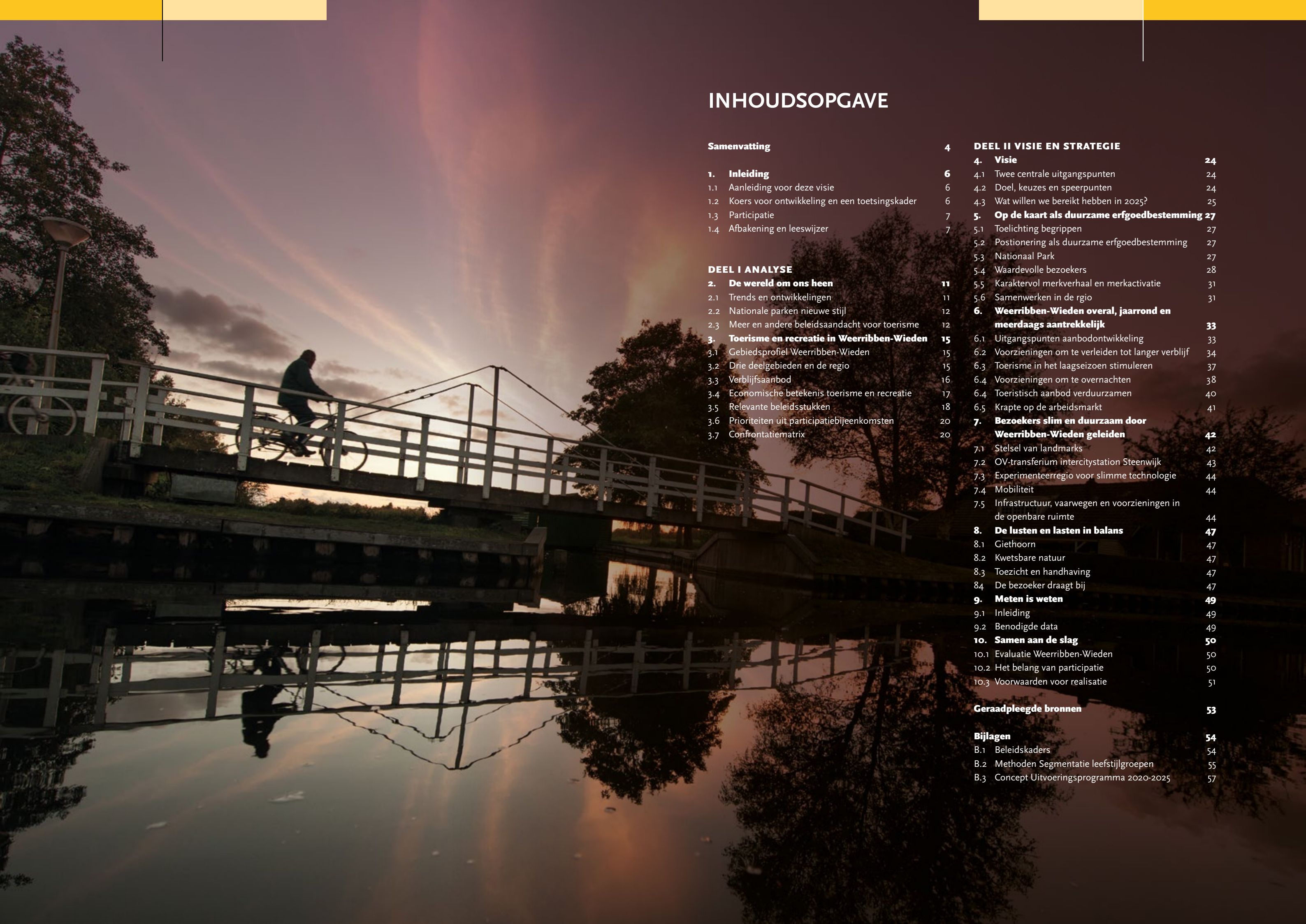
Stichting Weerribben-Wieden

Deze visie is tot stand gekomen in opdracht van Stichting Weerribben-Wieden. De stichting transformeert zich momenteel naar een Gebiedsboard en Weerribben-Wieden ontwikkelt zich tot een Nationaal Park nieuwe stijl. Versterking en profilering van de gebiedsidentiteit staat daarbij voorop. De Gebiedsboard handelt vanuit verbondenheid met de gemeenschap en bestaat uit negen partners: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Koninklijke Horeca Nederland (KHN), KopTop, Ondernemersplatform Steenwijkerland (OPS), LTO Noord, inwonersvertegenwoordigers uit de Weerribben en uit de Wieden en de gemeente Steenwijkerland.

De Gebiedsboard zet zich in voor Weerribben-Wieden door het aanjagen, mobiliseren en initiëren van projecten met en vanuit de achterban van de deelnemers. Doelstelling van de Gebiedsboard is door een hechte samenwerking met elkaar en met de achterban te komen tot versterking van de leefbaarheid, natuur en economie, waaronder landbouw en toerisme en recreatie ten gunste van inwoners, gebruikers en bezoekers.

Datum | 2020

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	4	DEEL II VISIE EN STRATEGIE	
1. Inleiding	6	4. Visie	24
1.1 Aanleiding voor deze visie	6	4.1 Twee centrale uitgangspunten	24
1.2 Koers voor ontwikkeling en een toetsingskader	6	4.2 Doel, keuzes en speerpunten	24
1.3 Participatie	7	4.3 Wat willen we bereikt hebben in 2025?	25
1.4 Afbakening en leeswijzer	7	5. Op de kaart als duurzame erfgoedbestemming	27
		5.1 Toelichting begrippen	27
		5.2 Positionering als duurzame erfgoedbestemming	27
		5.3 Nationaal Park	27
		5.4 Waardevolle bezoekers	28
		5.5 Karaktervol merkverhaal en merkactivatie	31
		5.6 Samenwerken in de regio	31
DEEL I ANALYSE		6. Weerribben-Wieden overal, jaarrond en meerdaags aantrekkelijk	33
2. De wereld om ons heen	11	6.1 Uitgangspunten aanbodontwikkeling	33
2.1 Trends en ontwikkelingen	11	6.2 Voorzieningen om te verleiden tot langer verblijf	34
2.2 Nationale parken nieuwe stijl	12	6.3 Toerisme in het laagseizoen stimuleren	37
2.3 Meer en andere beleidsaandacht voor toerisme	12	6.4 Voorzieningen om te overnachten	38
3. Toerisme en recreatie in Weerribben-Wieden	15	6.4 Toeristisch aanbod verduurzamen	40
3.1 Gebiedsprofiel Weerribben-Wieden	15	6.5 Krapte op de arbeidsmarkt	41
3.2 Drie deelgebieden en de regio	15	7. Bezoekers slim en duurzaam door Weerribben-Wieden geleiden	42
3.3 Verblijfsaanbod	16	7.1 Stelsel van landmarks	42
3.4 Economische betekenis toerisme en recreatie	17	7.2 OV-transferium intercystation Steenwijk	43
3.5 Relevante beleidsstukken	18	7.3 Experimenteerregio voor slimme technologie	44
3.6 Prioriteiten uit participatiebijeenkomsten	20	7.4 Mobiliteit	44
3.7 Confrontatiematrix	20	7.5 Infrastructuur, vaarwegen en voorzieningen in de openbare ruimte	44
		8. De lusten en lasten in balans	47
		8.1 Giethoorn	47
		8.2 Kwetsbare natuur	47
		8.3 Toezicht en handhaving	47
		8.4 De bezoeker draagt bij	47
		9. Meten is weten	49
		9.1 Inleiding	49
		9.2 Benodigde data	49
		10. Samen aan de slag	50
		10.1 Evaluatie Weerribben-Wieden	50
		10.2 Het belang van participatie	50
		10.3 Voorwaarden voor realisatie	51
		Geraadpleegde bronnen	53
		Bijlagen	54
		B.1 Beleidskaders	54
		B.2 Methodes Segmentatie leefstijlgroepen	55
		B.3 Concept Uitvoeringsprogramma 2020-2025	57

SAMENVATTING

Toerisme en recreatie: een kans en een uitdaging

Weerribben-Wieden: een aantrekkelijk gebied om te bezoeken met veel variatie. We hebben een Nationaal Park, een internationale icoon Giethoorn en afwisselende landschappen met dorpen en stadjes. Voor dit gebied zijn toerisme en recreatie een kans en een uitdaging. Toerisme zorgt voor banen, behoud van voorzieningen, zoals bijvoorbeeld supermarkten, en bestedingen van bezoekers die de plaatselijke economie versterken. Bezoekersstromen zorgen er tegelijkertijd voor dat op bepaalde plekken de leefbaarheid en de natuur onder druk komen te staan. Kortom, voldoende aanleiding om een visie recreatie en toerisme te maken.

Ontwikkeling met balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid

In de visie beantwoorden we de vraag hoe de kansen die toerisme en recreatie bieden kunnen worden gepakt. En hoe we kunnen bijdragen aan de oplossing van knelpunten en het voorkomen van overlast door bezoekersstromen. Met de visie willen we een duurzame en gebalanceerde ontwikkeling van toerisme en recreatie

op gang brengen. We willen zorgen voor een balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid. Toerisme en recreatie geven de mogelijkheid om welvaart en welzijn voor inwoners (de meeste recreatieondernemers vallen hier ook onder) te realiseren.

Prachtig erfgoed voor waardevolle bezoekers

Weerribben-Wieden positioneren we als een duurzame erfgoedbestemming met een Nationaal Park. De concurrentie specifiek binnen het segment voor erfgoedtoerisme groeit. Daarom willen we uitblinken en ons prachtige erfgoed laten zien en ontwikkelen. Daarnaast willen we dat toeristen meerdere dagen blijven. Dit betekent dat er voldoende interessant aanbod voor hen moet zijn.

De acties die we ondernemen dragen zoveel mogelijk bij aan het zichtbaar maken van de identiteit van Weerribben-Wieden (het toeristisch DNA). Daarmee wordt het authentieke karakter versterkt en kunnen we vooral 'waardevolle' bezoekers trekken. Dit zijn geïnteresseerde bezoekers die liefhebbers zijn van cultuur, oude landschappen, natuur en de achtergronden daarbij.

Deze bezoekers beschouwen we als onze belangrijkste doelgroep. Daarnaast richten we ons op een tweede, ondergeschikte doelgroep. Dit zijn families met kinderen die in vakantieperioden een belangrijke doelgroep

zijn voor diverse campings en vakantieparken en die meer op plezier dan op cultuur gericht zijn. Binnen al deze doelgroepen richten we ons vooral op bezoekers uit Nederland en de dichtbijgelegen landen Duitsland en België.

Bestemmingsmanagement om te verleiden tot spreiden

Ten tweede zetten we in op bestemmingsmanagement. We verleiden toeristen om, gespreid over het jaar, de hele regio te bezoeken. Dit doen we door de ontwikkeling van aanbod te stimuleren. Het accent ligt daarbij op de plekken die minder bekend zijn en waar draagvlak en potentie is voor meer bezoek. Een aandachtspunt is het verblijfsaanbod. Voldoende kwalitatief hoogwaardige accommodaties zijn nodig om bezoekers het hele jaar door te kunnen ontvangen. Een ander aandachtspunt is voldoende aanbod buiten het hoogseizoen zoals: evenementen en weersafhankelijke voorzieningen.

Een tweede instrument om bezoekers te verleiden tot spreiden is het slim en duurzaam geleiden van bezoekers door Weerribben-Wieden. Dit doen we met informatievoorziening (zowel digitaal als met herkenbare fysieke informatiepunten of landmarks), slimme technologie (smart mobility en smart hospitality) en duurzame vervoersmiddelen.

Ook regulerende maatregelen nodig voor een balans

In deze visie wordt gekozen voor een positionering van Weerribben-Wieden als een duurzame erfgoedbestemming en voor het inzetten op bestemmingsmanagement om 'te verleiden tot spreiden'. Deze keuzes geven richting aan een ontwikkeling voor de lange termijn. Zo willen we de kansen van toerisme en recreatie verzilveren voor een vitaal platteland en een gebalanceerde ontwikkeling van de sector tot stand te brengen. De maatregelen hierbij zorgen echter niet ineens voor ontlasting van de drukke plekken in de natuur en Giethoorn tijdens het hoogseizoen. Bovendien houdt Giethoorn een aantrekkingskracht op een groot publiek door de (internationale) bekendheid en het unieke karakter van het dorp.

Dit betekent dat er ook regulerende maatregelen nodig zijn. Voor Giethoorn kunnen deze maatregelen getroffen worden op basis van de uitgangspunten in de Toekomstvisie Giethoorn wanneer deze is vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gaat om uitgangspunten voor parkeren, varen, verblijven & overnachten en kwaliteit van de openbare ruimte. Voor het reguleren van bezoek in natuurgebieden is het aanwijzen van bepaalde gebieden waar bezoekers wel of niet in mogen komen (zonering) de oplossing. Aangevuld met voorlichting, toezicht en handhaving.

Metten is weten

We hebben meer informatie en cijfers (data) nodig. Om de resultaten van deze visie te kunnen monitoren en daarnaast voor de inzet van smart mobility en smart hospitality. De informatie die nu beschikbaar is, is onvolledig of onbetrouwbaar. Of is er helemaal nog niet. Daarom is het verzamelen van de juiste data een speerpunt. Hierbij wordt een beroep gedaan op expertise van MarketingOost en willen we participeren in de landelijke Data-alliantie, samen met andere regio's met vergelijkbare vraagstukken als in ons gebied. Deze alliantie is een initiatief van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC).

Samenwerking als kritische succesfactor

Tot slot is samenwerking een speerpunt in deze visie. De gemeente Steenwijkerland en de Stichting Weerribben-Wieden, waarin de gebiedspartijen vertegenwoordigd zijn, spelen hierin een grote rol. De visie komt tot leven door met gebiedspartners, inwoners en gebruikers aan de slag te gaan. Dit doen we door jaarlijks op basis van deze visie een uitvoeringsprogramma op te stellen. Hierbij maken we de balans op en kunnen we op basis van ontwikkelingen bijsturen, nieuwe accenten leggen en inspelen op de actualiteit.

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding voor deze visie

Voor u ligt de nieuwe visie op toerisme en recreatie voor Weerribben-Wieden. Een populaire bestemming voor een vakantie of een dagje-uit. Hier profiteren zowel ondernemers als inwoners van. Toerisme en recreatie leveren bestedingen op bij het lokale bedrijfsleven en dragen bij aan de leefbaarheid door te zorgen voor banen en te helpen om voorzieningen in stand te houden.

Tegelijk moeten we constateren dat het op piekmomenten erg druk is op bepaalde plaatsen in Giethoorn en in de kwetsbare natuur. De bezoekersstromen trekken daar dan een zware wissel op inwoners en natuur. De leefbaarheid en de ecologie komen onder druk te staan.

De noodzaak wordt gevoeld hier passend actie te ondernemen. Dit is de aanleiding voor deze visie. De vraag is enerzijds hoe we de kansen van toerisme en recreatie kunnen verzilveren, ook gelet op de voorspelde groei van het toerisme voor de komende jaren. En anderzijds hoe we vanuit deze visie een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen van knelpunten en

overlast van bezoekersstromen.

Ook als de voorspelde groei van toerisme afvlakt blijft een toename van bezoek over de lange termijn aanneemelijk. Wel moeten we in deze visie rekening houden met de kwetsbaarheid van toerisme als economische sector. Dit vanwege de impact op toerisme van ontwikkelingen zoals een ziekte-epidemie op wereldwijde schaal of een economische crisis. Dit vraagt om flexibiliteit in beleidskeuzes en aandacht voor weerbaarheid.

1.2 Koers voor ontwikkeling én een toetsingskader

De visie is geen dichtgetimmerd plan maar geeft een koers voor ontwikkeling die tevens lopende projecten samenbrengt. Deze koers moet de komende jaren worden ingevuld samen met de spelers in het werkveld. Ook wordt toenadering gezocht tot andere beleidsterreinen. Denk aan cultuur, evenementen, beheer openbare ruimte, handhaving, detailhandel, duurzaamheid en mobiliteit.

Daarnaast is de visie na vaststelling door de raad een toetsingskader voor nieuwe initiatieven voor toerisme en recreatie (bouwplannen, functiewijzigingen e.d.). Dit kader wordt gevormd door de in hoofdstuk 6 opgenomen uitgangspunten en ontwikkelrichtingen voor aanbod- en bestemmingsontwikkeling. Ook heeft de visie tot doel bij te dragen aan maatschappelijke opgaven bijvoorbeeld rondom mobiliteit, duurzaamheid en werkgelegenheid.

Voor de lopende projecten in deze visie is geheel of gedeeltelijke dekking, dit verschilt per project. Voor nieuwe activiteiten en een deel van de lopende projecten moet nog dekking worden gevonden. Realisatiemogelijkheden hangen onder meer af van cofinanciering, samenwerking met andere organisaties en initiatieven van ondernemers en andere spelers.

1.3 Participatie

De gemeente vindt betrokkenheid en participatie van gebiedspartijen bij het maken van een visie belangrijk. Zij heeft daarom aan de Stichting Weerribben-Wieden gevraagd de rol van opdrachtgever in te vullen voor het opstellen van deze visie. De stichting is een samenwerkingsverband van gebiedspartijen die betrokken zijn bij toerisme en recreatie in het gebied, onder wie de gemeente.

Tijdens een aantal bijeenkomsten met ondernemers, inwoners en bestuursleden van Plaatselijke Belangen en Wijkorganisaties is inbreng voor deze visie opgehaald. Gesproken is over leefbaarheid, kwaliteit van toerisme, gebiedsbeheer, mobiliteit en spreiding aan de hand van de vragen 'Wat wilt u versterken, wat wilt u behouden en wat wilt u veranderen?'. Ook is er gelegenheid geboden om te reageren op de conceptvisie. De reacties hebben waar mogelijk een plek gekregen in het document. De visie is hierdoor een breed gedragen visie van inwoners, ondernemers en terreinbeheerders.

1.4 Afbakening en leeswijzer
Het gebied

Weerribben-Wieden beslaat de hele gemeente Steenwijkerland. Het is dus meer dan alleen de natuurkern van ca. 10.000 hectare (een derde van de gemeente) die we aanduiden met Nationaal Park. Ook horen een paar aangrenzende deelgebieden, die qua identiteit passen bij Weerribben-Wieden, erbij (gebied nabij Zwartsluis en de Rottige Meente). Deze visie is specifiek van toepassing op het grondgebied van de gemeente Steenwijkerland. Daarnaast wordt waar mogelijk samengewerkt met spelers uit de aangrenzende gebieden.

Toerisme en recreatie

Er zit overlap tussen de begrippen toerisme en recreatie. De term toerisme dekt het grootste deel van de onderwerpen in deze visie. Van toerisme is sprake bij het bezoeken van bestemmingen buiten de normale omgeving. Dit is buiten de directe nabijheid van huis, plaats van werk of studie en andere plaatsen die regelmatig worden bezocht. Hierbij geldt dat de bezoeken langer duren dan twee uur en worden ondernomen vanuit een recreatief of zakelijk motief (definitie CBS).

In deze visie gebruiken we overwegend de term toerisme. Daar voegen we de term recreatie aan toe als er sprake is van overlap tussen vrijetijdsactiviteiten van de inwoners in hun normale omgeving met toeristische activiteiten. Denk aan het maken van (langere) wandelingen, fiets- en vaartochten of bezoek van evenementen met een bovenlokale uitstraling.

Toekomstvisie Giethoorn

Voor maatregelen vanuit deze visie die betrekking hebben op Giethoorn en/of toeristische ontwikkelingen die voorzien zijn in Giethoorn, geldt dat deze (ook) moeten passen binnen de uitgangspunten van de Toekomstvisie Giethoorn na vaststelling door de raad.

Leeswijzer

De hoofdstukken 2 en 3 schetsen de context voor deze visie. Hoofdstuk 2 gaat in op de trends en ontwikkelingen. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de stand van zaken van toerisme en recreatie in Weerribben-Wieden en sluit af met een confrontatiematrix waarin de centrale opgaven en kansen voor ontwikkelingen voor de toekomst zijn benoemd. Deze informatie vormt belangrijke input voor hoofdstuk 4 dat ingaat op de kern van de visie: het doel, de uitgangspunten en de strategische keuzes. Vervolgens worden de zes speerpunten voor de uitvoering gedetailleerd in de hoofdstukken 5 tot en met 10 waarbij ook de beoogde maatregelen zijn benoemd. De visie sluit af met een aantal bijlagen waaronder ook een concept uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

DEEL 1 ANALYSE

2

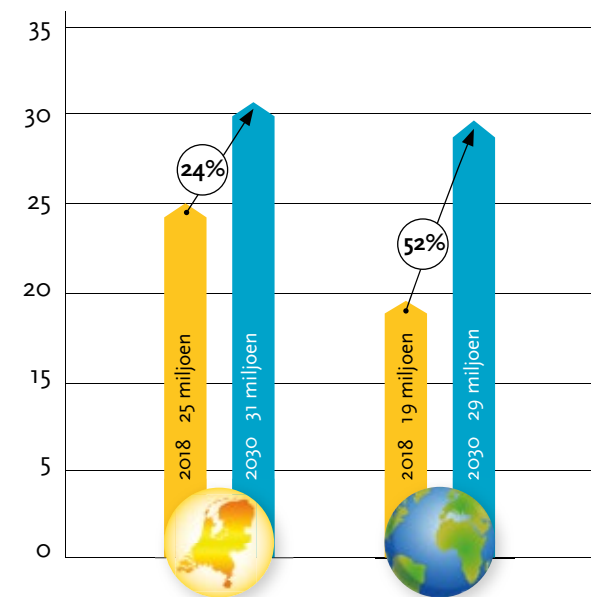
DE WERELD OM
ONS HEEN

2.1 Trends en ontwikkelingen

Deze paragraaf gaat in op trends en ontwikkelingen die relevant (kunnen) zijn voor toerisme en recreatie in Weerribben-Wieden.

Verwachte groei van toerisme

Het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) voorspelt dat het aandeel bezoekers uit het buitenland dat Nederland bezoekt groeit van 19 miljoen in 2018 naar 29 miljoen in 2030. Tezamen met de voorspelde groei van binnenlands bezoek leidt dit tot een voorspelling van een bezoekersaantal van circa 60 miljoen in 2030. Zelfs als de groei afvlakt bijvoorbeeld door een financiële crisis of wereldwijde ziektegolf moeten we rekening houden met een toename van bezoek.

Afbeelding: voorspelde toeristische groei in Nederland en de wereld van bezoekers uit binnen- en buitenland (NBTC, 2018).

De groei zal zich niet zomaar verspreiden over Nederland voordoen. Zonder ingrijpen gaan bezoekers vooral naar steden, iconische locaties en kustgebieden. Daar kan door overbelasting druk op de leefbaarheid ontstaan (NBTC, 2018).

De meeste buitenlandse gasten zijn Europees. Dat zal ook in 2030 het geval zijn. Met name het aantal Duitse gasten gaat groeien, net als het aantal gasten uit België. Daarnaast neemt het marktaandeel van Azië met 1,2 miljoen extra bezoekers toe tot 9%.

Ook in Overijssel is het aandeel Duitse en Vlaamse gasten het grootst. De voorspelling is dat dat zo zal blijven. Verder moeten we er rekening mee houden dat de procentuele stijging van buitenlandse bezoekers in Overijssel groter zal zijn dan het gemiddelde (Trendbureau Overijssel, 2019). Dit met de kanttekening dat in onze provincie het absolute aantal buitenlandse bezoekers bescheiden is in vergelijking met provincies als Noord-Holland en Zeeland.

Authenticiteit, beleving en gemak

Steeds meer mensen zien zich als reizigers en zijn op zoek naar authentieke plekken. Daarbij willen zij niet alleen de plek bezichtigen. Ze zoeken ook steeds vaker inhoudelijke betekenis en het verhaal bij de plek. Gebieden met een authentiek aanbod en aantrekkelijke verhalen kunnen zich hiermee onderscheiden. Ook monumenten, landschap en historisch erfgoed dragen bij aan de aantrekkingskracht en identificatie van een gebied, stad of dorp.

Kwaliteit en gemak

Bezoekers worden meer gevoelig voor kwaliteit en gemak en zijn bereid hiervoor te betalen. Deze trend zal verder doorzetten (Rabobank, 2019). Een voorbeeld is de vliegindustrie: reizigers vinden het acceptabel om extra te betalen om sneller aan de beurt te zijn (fastlane). Ook in pretparken is dit inmiddels een goed gebruik. Andere sectoren in toerisme en recreatie kunnen hier ook op inspelen. De wijze waarop hangt af van het type bedrijvigheid.

Duurzaamheid als norm

Duurzaam reizen wordt steeds meer de norm en steeds minder een actieve keuze. Dit blijkt uit een recent onderzoek van Booking.com (Pretwerk, 2019). Duurzaamheid ontwikkelt zich als basisvoorwaarde waar op termijn elke bestemming in moet investeren om de markt te kunnen bedienen.

Onderscheidend en luxe verblijfsaanbod

Onderscheidend vermogen wordt steeds belangrijker voor zowel dag- als verblijfsrecreatie (Pretwerk 2018). Het zijn dan ook de luxere en bijzondere concepten die als eerste worden volgeboekt. Binnen de campingsector zit vooral groei in het 'Glamping-segment' en de luxere bungalowvormen, met 'voorzieningen die je thuis niet hebt'. Daarnaast liggen er kansen in het andere uiterste, het 'back-to-basic kamperen'.

Minder bootbezit en bootvakanties

Het perspectief op de langere termijn voor de watersport is negatief. Het is een conjunctuurgevoelige branche die zich maar langzaam herstelt van de crisis, aldus PleasureWorldNRIT (2018). De verwachting is dat het eigendom van boten verder daalt met circa 25%. Toch blijven bepaalde vormen van watersport populair. Zo zijn de sloepen en kleine zeilboten in trek en groeit onder bepaalde doelgroepen de belangstelling voor roeien en kanoën. Ook zijn er kansen voor het opwaarderen van jachthavens door belevingsconcepten en andere functies toe te voegen. Dit kan met goede horeca, voorzieningen en ander aanbod zodat de haven meer is dan alleen een ligplaats voor de boot.

Smart mobility en hospitality

Nieuwe technologische toepassingen die gebruik maken van data bieden kansen voor de vrijetijdsector (PleasureWorldNRIT, 2018). Bijvoorbeeld om consumenten te informeren over de tijden waarop het minder druk is op de populaire plekken. Dit kan met slimme bewegwijzering die kan veranderen als het ergens te druk wordt. Op deze wijze kan slimme technologie helpen bezoekers te verleiden zich te spreiden over een gebied in plaats en tijd.

Krapte op de arbeidsmarkt

Het wordt lastiger om gekwalificeerd personeel te vinden. Dat is deels een gevolg van de vergrijzing (Pretwerk 2019). *“De gevolgen van de krapper wordende arbeidsmarkt hebben ook gevolgen voor de recreatiesector. Deze sector is relatief arbeidsintensief en daarmee ook gevoelig voor krapte. Veel van de beroepen zijn ook niet geschikt om te automatiseren of robotiseren. Veel seizoensgebonden bedrijven krijgen het lastiger om seizoenswerkers te vinden.”*

2.2 Nationale parken nieuwe stijl

Het Nationaal Park Weerribben-Wieden (de huidige natuurkern) maakt onderdeel uit van het landelijke stelsel van Nationale Parken. Om onderdeel van dit stelsel te blijven is het nodig de komende jaren aan de slag te gaan met het programma Nationale Parken Nieuwe Stijl van de Rijksoverheid (2017). Voor toerisme en recreatie kan dit van grote meerwaarde zijn. De ambitie van dit programma is het realiseren van grotere parken met een sterke gebiedsidentiteit en een hoge beleefbaarheid. Hiervoor worden de volgende eisen gesteld aan de parken:

- De kern bestaat uit, vanuit (inter)nationaal perspectief, waardevolle natuur gelegen in een ruimere landschappelijke, landschaps-ecologische, cultuur-historische en regionaal-economische context;

- Ze onderscheiden zich qua kwaliteit, uitstraling en toegankelijkheid voor de binnen- en buitenlandse bezoekers;
- Ze hebben een eigen identiteit, waarmee bewoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers zich verbonden voelen;
- Ze zijn aansprekend voor een (inter)nationaal publiek, het zijn iconen voor de regio en voor Nederland.

2.3 Meer en andere beleidsaandacht voor toerisme

De landelijke aandacht voor toerisme is flink toegenomen. Dit komt door de verwachte groei van het aantal bezoekers uit het buitenland en discussies over overtoerisme en leefbaarheid. Dit heeft geleid tot beleidsvorming op landelijk niveau.

Perspectief Bestemming Nederland 2030

In 2018 heeft het Nederlands Bureau van Toerisme en Congressen (NBTC) een landelijke visie voor toerisme uitgebracht, Perspectief Bestemming Nederland 2030. Het perspectief is gebruikt als input voor deze visie. Het stuk bevat vijf strategische pijlers:

1. Lusten en lasten in balans: actief inzetten op het vergroten van de lusten van toerisme voor iedereen en de lasten die ermee gepaard gaan inzichtelijk krijgen en tot een minimum beperken;
2. Nederland overal aantrekkelijk: andere bezoekers naar andere plekken in Nederland trekken en op andere momenten;
3. Toegankelijk en bereikbaar: duurzame mobiliteitsoplossingen moeten leiden tot optimale bereikbaarheid;
4. Verduurzamen moet: de verantwoordelijkheid om te verduurzamen, circulair om te gaan met grondstoffen, vervuiling en verspilling voorkomen en uitstoot van CO₂ minimaliseren;
5. Een gastvrije sector; investeren in imago, professionaliteit en aantrekkelijkheid van de sector.

Naast deze pijlers heeft NBTC een drietal randvoorwaarden geformuleerd. Als eerste is het van belang om toerisme een belangrijke plek te geven in het beleid. De omvang van de sector en complexiteit van de vraagstukken vragen om beleidsmatige en structurele aandacht. Een tweede aspect is de stap naar bestemmingsmanagement en -ontwikkeling. Het gaat daarbij om een samenhangend geheel van gebiedsontwikkeling, innovatie, samenwerking en integraal beleid. Tot slot is er een oproep voor deelname aan een landelijke data alliantie, gezien de landelijke dimensies van de voorliggende vraagstukken.

Advies Waardevol toerisme

In 2019 heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) een advies uitgebracht over toerisme. In het advies constateert deze raad dat een perspectiefwisseling nodig is in het toerismebeleid. De huidige politieke en beleidsmatige aandacht voor toerisme staat niet in verhouding tot de grote economische en maatschappelijke betekenis. Overheden richten zich nu nog te eenzijdig op doelen rondom economisch profijt van toerisme, terwijl er ook oog moet zijn voor de toenemende kansen voor leefomgeving en samenleving en de negatieve gevolgen.

Om de verwachte toename van bezoekers in goede banen te leiden en te voorkomen dat toerisme ons overkomt, pleit de Rli voor toekomstgericht sturen op toerisme door overheden in alle gebieden van Nederland. Daarvoor zijn zowel lokale als provinciale overheden aan zet en is regie van de rijksoverheid noodzakelijk. Met het opstellen van deze visie geven de Stichting Weerribben-Wieden en de gemeente Steenwijkerland vorm en inhoud aan dit advies.

Beleid voor toerisme en recreatie van gemeenten, regio's en provincies

Er is een verschuiving gaande in beleid voor toerisme van regionale en lokale overheden. Tot ca. tien jaar terug was het beleid veelal primair gericht op economisch profijt: meer bezoekers trekken die langer blijven en meer geld uitgeven. Inmiddels is die oriëntatie aan het verschuiven. Draagvlak onder inwoners voor toerisme en behoud van omgevingskwaliteit worden meegenomen in beleidsdoelen. Dit geldt ook voor de bijdrage die toerisme kan leveren aan maatschappelijke vraagstukken bijvoorbeeld rondom duurzaamheid en mobiliteit.

Deze ontwikkelingen leiden tot andere doelen in beleid. In plaats van een focus op de kwantiteit komt de nadruk sterker te liggen op behoud van authenticiteit in combinatie met een scherpere doelgroepenbenadering. Het gevolg hiervan is dat steeds meer bestemmingen zich onderscheiden met een cultuuraanbod met een authentieke beleving gericht op doelgroepen die liefhebbers zijn van erfgoed, natuur en de achtergronden daarbij. De concurrentie in het segment dat zich met name op deze doelgroep richt is daardoor toegenomen.

3 TOERISME EN RECREATIE IN WEERRIBBEN-WIEDEN

Dit hoofdstuk geeft een schets van de huidige situatie in Weerribben-Wieden. De paragrafen gaan in op de kenmerken van het gebied, het verblijfsaanbod, de economische betekenis op basis van de (beperkte) beschikbare cijfers en beleidskaders voor toerisme en recreatie.

3.1 Gebiedsprofiel Weerribben-Wieden

Weerribben-Wieden, ook wel grofweg de gemeente Steenwijkerland, is gelegen ten noordwesten van Zwolle en is bereikbaar via de A6 in het westen en de A32/A28 uit het noorden en zuiden. De natuurkern in het gebied is een Nationaal Park. Dit park bevat het grootste aaneengesloten wetland van Noordwest-Europa en kent unieke landschappelijke- en natuurwaarden. In en rond dit park zijn diverse karakteristieke dorpen gelegen waarvan Giethoorn het meest bekend is. Het erfgoed in deze dorpen vormt samen met onder meer de duurzame ambachten en de geschiedenis van de turfwinning een belangrijk ingrediënt van het cultuurhistorisch profiel van Weerribben-Wieden. Deze ambachten bestaan uit riet snijden, de beroepsvisserij en het bouwen van houten punters. De rietcultuur speelt nog steeds een belangrijke rol bij het in stand houden van het karakteristieke landschap en de bijzondere natuurwaarden in het Nationaal Park.

Op het hoger gelegen land in het gebied vinden we vestingstad Steenwijk met een roemrucht verleden, natuurgebied De Woldberg, landgoed Heerlijkheid De Eese en Willemsoord, één van de zeven Koloniën van Weldadigheid. Ook wordt het gebied gekenmerkt door een maritiem verleden met een voormalige Zuiderzeekust. Hier zijn zichtbare overblijfselen zoals een oude zeedijk en Zuiderzeestadjes te vinden.

De natuur en het landschap van de Weerribben en Wieden zijn uniek en vormen het goud van het gebied. Het groen-blauwe karakter bepaalt voor een aanzienlijk deel de aantrekkingskracht van het gebied op toeristen en recreanten. Kijkend naar het water en de mogelijkheden voor waterrecreatie, dan kan Weerribben-Wieden

het best vergeleken worden met andere watersportgebieden in Noord-Oost-Nederland: Fryslân, IJsselmeer en Randmeren. Voor wat betreft het cultuurhistorisch profiel is een vergelijking zinvol met Hanzesteden zoals Zwolle, Kampen en Deventer, maar ook met IJsselmeerstadjes zoals Harderwijk en Elburg en de Friese (elf) steden.

3.2 Drie deelgebieden en de regio

Er zijn in Weerribben-Wieden grofweg drie deelgebieden te onderscheiden als we kijken naar de ontwikkeling van toerisme en recreatie en naar de kansen en opgaven voor de toekomst. Dit zijn Giethoorn, het Nationaal Park (de natuurkern) en het omliggende gebied dat bestaat uit de vele historische stadjes en dorpen en afwisselende landschappen.

Er is sprake van samenhang tussen deze gebieden en samenwerking tussen de betrokken spelers. Daarnaast heeft elk deelgebied te maken met zijn eigen dynamiek. Daar komt bij dat veel inwoners en ook ondernemers in de veronderstelling zijn dat de term Weerribben-Wieden (en daarmee ook de gebiedspromotie voor Weerribben-Wieden) alleen betrekking heeft op de natuurkern in plaats van het hele gebied. Hier ligt een opgave voor deze visie want dit beperkt het tot stand komen van meer samenhang in het toeristisch product en de promotie.

I Giethoorn

Dit dorp is een toeristische bestemming die (ook) zelfstandig functioneert, los van de omliggende regio. Giethoorn is uitgegroeid tot een internationaal icoon. De bestedingen van de toeristen zorgen voor welvaart en werkgelegenheid in het dorp en daarbuiten. Ook heeft Giethoorn door de internationale magneetwerking een gunstig economisch effect op de brede regio.

Tegelijk zetten de bezoekersstromen de leefbaarheid onder druk. Dit doet zich voor op bepaalde plekken in bepaalde perioden in het dorp. Voor een groot deel kan dit worden toegeschreven aan een sterke toename van het dagtoerisme maar ook het verblijfstoerisme is toegenomen.

Gelet op deze ontwikkelingen zijn belangrijke opgaven voor Giethoorn behoud van het authentieke karakter van het dorp en behoud/herstel van de leefbaarheid en woonfunctie. Hiervoor is het nodig behoud van het authentieke karakter centraal te stellen in alle ontwikkelingen in het dorp en daarnaast de bezoekersstromen op de drukke locaties in de drukke perioden te reguleren. Ook voor het toerisme is dit wenselijk om zo een unieke beleving voor de lange termijn te behouden.

Deze opgaven krijgen een plek in de Toekomstvisie Giethoorn die nu wordt opgesteld samen met inwoners en ondernemers.

De negatieve berichtgeving in de media is een aandachtspunt. Het beeld heerst dat het overal en het hele jaar door druk is in Giethoorn. Sommige bezoekers blijven daardoor weg ook in rustige perioden van het jaar.

II Nationaal Park

Nationaal Park Weerribben-Wieden is het grootste aangesloten laagveenmoeras van Noordwest Europa. Het gebied kent een interessante ontginningsgeschiedenis, de sporen hiervan zijn nog goed zichtbaar. De rijkdom aan flora en fauna is ongekend. Dit is de reden waarom het gebied het Europees Diploma voor Excellent Natuurbeheer heeft.

Het park heeft een aantrekkingskracht op toeristen en recreanten. De natuur kan echter maar in beperkte mate bezoek verdragen vanwege de hoge ecologische waarden. Behoud/herstel van de balans tussen de ecologie en toerisme is een belangrijke opgave. Dat geldt ook voor het continueren van het snijden van riet om het cultuurhistorische landschap en bijzondere natuurwaarden in het park in stand te houden.

III Platteland, polders en kernen

De zones met de stadjes, dorpen en afwisselende landschappen rondom het Nationaal Park en Giethoorn zijn toeristisch gezien minder bekend. Op veel van deze plekken is er potentie, ruimte en draagvlak om meer bezoek te ontvangen. Daarmee kan de lokale economie gestimuleerd worden en de leefbaarheid worden bevorderd. Om op die plekken meer toerisme te ontwikkelen is het cruciaal dat de potentiële bezoeker meer redenen krijgt voor een bezoek. Denk aan het beter ontsluiten van de cultuurhistorische verhalen van deze plekken en het meer beleefbaar maken van het gebied. Dit kan bijvoorbeeld met (digitale) informatie, themaroutes, evenementen en arrangementen. Het toeristisch aanbod en product moet op orde zijn en aantrekkelijk zijn voor de gewenste doelgroepen.

De omliggende regio

Er liggen meerdere aantrekkelijke vakantiegebieden in de omgeving van Weerribben-Wieden. Samenwerking met spelers uit deze gebieden biedt kansen om potentiële bezoekers een breder aanbod te geven. Direct over de grens met Friesland vinden we de Rottige Meente en over de grens met de Noordoostpolder het Kuinderbos, het Waterloopbos en de Orchideeënhoeve. Op de grens met Drenthe en Friesland liggen enkele Koloniën van Weldadigheid en het nieuwe museum De Proefkolonie

in Frederiksoord. Richting Havelte vind je het Holtinerveld met twee hunebedden en in het zuiden Meppel, de havenstad van Drenthe. Via Zwartsluis kom je in het Nationaal Landschap IJsseldelta. En op een grotere afstand zijn er de Hanzesteden Zwolle en Kampen, het Vechtdal, de Friese meren en de Nationale Parken Drents Friese Wold en Dwingelderveld.

3.3 Verblijfsaanbod

De juiste kwaliteit en omvang van het verblijfsaanbod zijn van belang om de ontwikkeling van toerisme in een bepaalde richting te sturen. Het aanwezige verblijfsaanbod in een bestemming is doorgaans geen bezoekmotief maar wel een motief om ergens weg te blijven als het niet aan de wensen voldoet. De vraag is daarom wat de kenmerken, kansen en opgaven zijn met betrekking tot het aanbod in Weerribben-Wieden.

Aantal accommodaties, eenheden en slaapplekken

Uit een onderzoek van ZKA Leisure Consultants (2019) blijkt dat er in Steenwijkerland circa 275 accommodaties zijn. Deze accommodaties beschikken in totaal over circa 6.500 eenheden (vakantiewoningen, hotelkamers, ligplaatsen, kampeerplaatsen, etc.) met naar schatting circa 24.500 slaapplekken. Het accent ligt op slaapplekken op campings en in vakantiewoningen, waar circa 73% van de slaapplekken is gelegen. Daarnaast zijn er circa 1.100 ligplaatsen in jachthavens en nog ook enkele ligplaatsen gelegen bij (vakantie) woningen). Daarnaast zijn er circa 950 slaapplekken in hotels en bed- and breakfasts. Naast dit aanbod zijn er nog 2.380 tweede woningen met naar schatting circa 10.000 slaapplekken. Het totaal aan slaapplekken komt daarmee op circa 35.000.

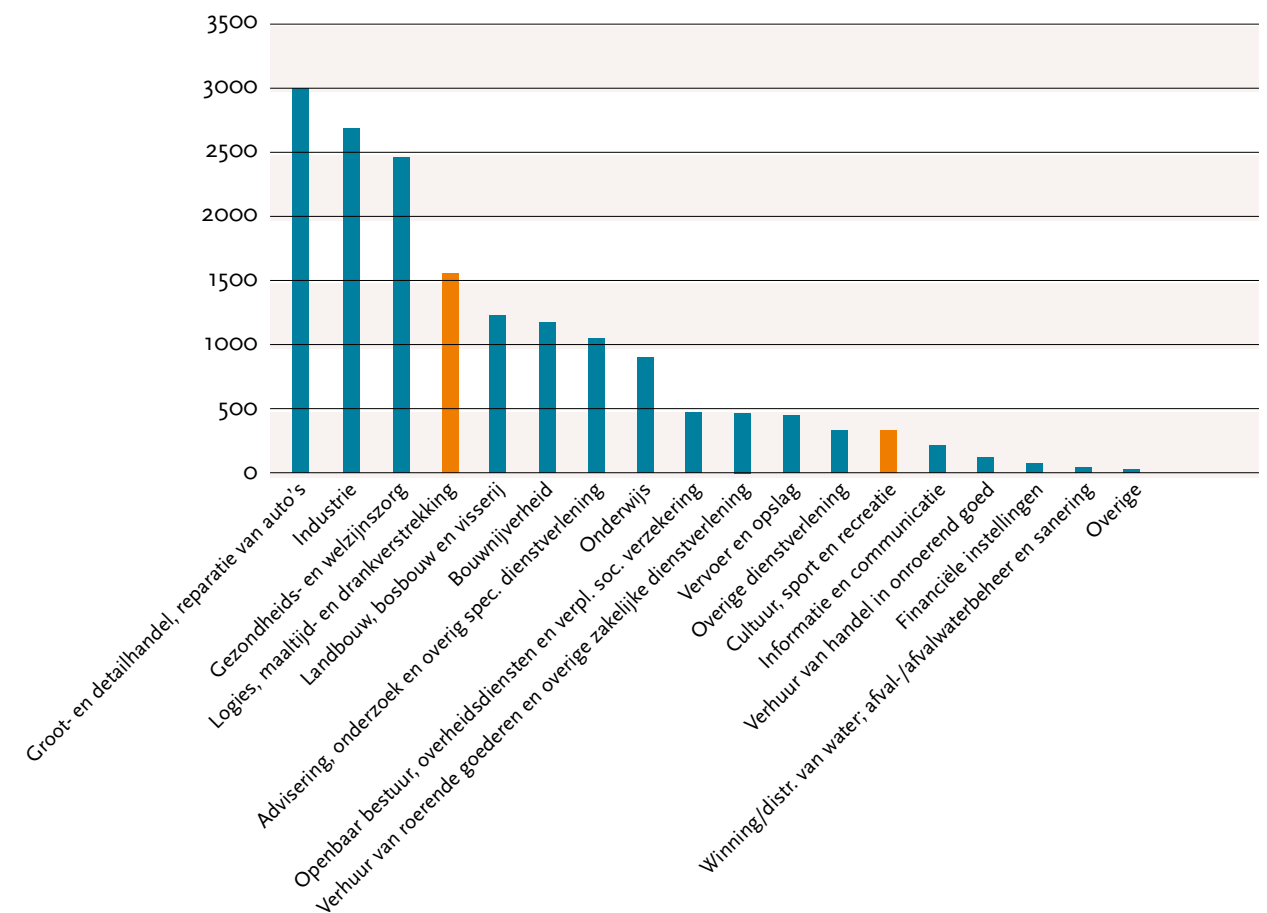
Analyse

Voor een kwalitatieve analyse van het verblijfsaanbod hebben we de meest recente analyse die beschikbaar is geraadpleegd. Deze staat in de Omgevingsvisie Steenwijkerland (2017). Daarin wordt gesteld: 'Veel dagjesmensen weten de gemeente, en dan vooral Giethoorn, te vinden. Maar om toeristen langer te laten verblijven, mist Steenwijkerland kwalitatief hoogwaardige hotels en recreatieparken met een gevarieerd aanbod. Een grote kans ligt er in het kwalitatief opschalen van huidige accommodaties die nu – door veroudering en achterstallig onderhoud – achterblijven bij de moderne wensen van toeristen. Om daarbij aan te sluiten, moeten ze passen in het landschap, duurzaam en authentiek zijn. Er ligt dus een opgave als gekozen wordt voor vergroting van het aandeel verblijfsrecreatie en jaar rond verblijf.

Deze analyse kan in de loop van 2020 worden aangevuld wanneer een onderzoek naar de vitaliteit van het verblijfsaanbod in Overijssel en de deelgebieden daarbinnen (waaronder de Kop van Overijssel) wordt opgeleverd. Dit onderzoek wordt gedaan in opdracht van Gastvrij Overijssel, Provincie Overijssel en de betrokken gemeenten.

3.4 Economische betekenis toerisme en recreatie Werkgelegenheid

Toerisme en recreatie zijn een factor van belang voor de werkgelegenheid in Weerribben-Wieden. Zij zorgen voor ruim 14% van het totale werkgelegenheid in Weerribben-Wieden. Dit is procentueel het hoogste aandeel van alle vakantie regio's in Overijssel. Absoluut bedroeg het totale aantal banen in de sector toerisme en recreatie 2.330 in 2018 (MarketingOost, 2019). Punt van aandacht is de lichte daling van het aantal banen in toerisme en recreatie in 2018 ten opzichte van 2017.

Aantal werkzame personen per sector in Steenwijkerland in 2018 (bron: BIRO)

In Overijssel is het aantal banen in toerisme juist toegenomen. De oorzaak hebben we niet kunnen achterhalen.

Verder stond de branche 'Logies, maaltijd- en drankverstreking' (dit is een deelsector binnen de sector toerisme en recreatie) qua aantal banen in Steenwijkerland op de vierde plek in 2018. Deze branche is daarmee groter dan de sectoren landbouw en bouwnijverheid die op de vijfde en zesde plaats stonden. Dit blijkt uit de cijfers van het Bedrijven en Instellingen Register Overijssel (BIRO) voor Steenwijkerland.

Overnachtingen

De groei van het toerisme in Nederland zien we ook terug in de cijfers van Weerribben-Wieden. Het aantal overnachtingen en de bestedingen uit overnachtingen zijn gegroeid sinds 2015.

De bestedingen per overnachting in Weerribben-Wieden zijn lager dan gemiddeld in Overijssel. Het relatief grote aandeel campings speelt hier een rol in. Campings kennen een lager overnachtingstarief dan andere accommodaties.

Beperkte cijfers dagbezoek

Over dagbezoek zijn slechts cijfers beschikbaar uit een eenmalig onderzoek uit 2016 op basis van data van mobiele telefonie in opdracht van MarketingOost. Hieruit blijkt dat de meeste dagbezoeken worden afgelegd door mensen die dichtbij Weerribben-Wieden wonen. In de periode november-maart komen de minste bezoekers

naar Weerribben-Wieden. De meeste bezoekers komen in de maand augustus. Het bezoek is weersafhankelijk.

Waar de binnenlandse bezoekers vrij evenredig verdeeld zijn over de gebieden binnen de Weerribben-Wieden, geldt zit zeker niet voor de buitenlandse gast: zij geven de voorkeur aan Giethoorn. Giethoorn trok op basis van een zeer conservatieve schatting ongeveer 590.000 bezoekers, waarvan 205.000 uit het buitenland.

3.5 Relevante beleidsstukken

Deze paragraaf gaat in op beleidskeuzes ten aanzien van de stichting Weerribben-Wieden en de Regiodeal Leefbaar Giethoorn 2019-2021 die vorig jaar is vastgesteld. Andere beleidskaders zijn opgenomen in de bijlage.

	Weerribben-Wieden	Overijssel
Aantal overnachtingen totaal 2018	753.000	7.481.000
Marktaandeel overnachtingen in Overijsselse markt	10%	100%
Ontwikkeling aantal overnachtingen 2015-2018	12%	12%
Aandeel overnachtende bezoekers uit het buitenland 2018	16%	16%
Ontwikkeling aantal inkomende overnachtingen 2015-2018 (bezoekers uit het buitenland)	60%	59%
Bestedingen uit overnachtingen 2018	34.014.000 EUR	360.519.000 EUR
Besteding per bezoeker per nacht 2018	45,18 EUR	48,19 EUR
Ontwikkeling bestedingen uit overnachtingen 2015-2018	18,1%	19%
Banen in R&T	2.330	37.370
Aantal banen in R&T t.o.v. totaal in 2018 (Dit cijfer ligt hoger dan in de grafiek hierboven. In dit cijfer zijn ook banen meegenomen uit andere sectoren die (indirect) toe te schrijven zijn aan toerisme en recreatie).	14,1%	6,3%
Ontwikkeling aantal banen in R&T 2017-2018	- 2,5%	10,1%

Bron: MarketingOost (2019) - Factsheets Vrijtijdseconomie feiten en cijfers Overijssel en regio's.

Eindadvies Kernteam Nationaal Park Weerribben-Wieden (2017)

In 2013 heeft het Rijk besloten om het beleid voor nationale parken in de lijn van het natuurbeleid over te dragen naar de provincies. Overijssel heeft op haar beurt in 2014 het gebied uitgedaagd om met een nieuwe opzet voor het Nationaal Park te komen. Dit heeft ertoe geleid dat in 2016-2017 het Eindadvies van het Kernteam over de toekomst van het Nationaal Park Weerribben-Wieden is opgeleverd en vastgesteld. Vervolgens is de Stichting Weerribben-Wieden opgericht.

In de stichting zijn vertegenwoordigd de partijen die ook betrokken zijn bij toerisme en recreatie. Dit zijn KopTop, Koninklijke Horeca Nederland afd. Steenwijkerland, Ondernemersplatform Steenwijkerland, LTO afd. Steenwijkerland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Organisaties van Plaatselijke Belangen (in Weerribben en Wieden) en de gemeente. De stichting heeft als doel een kwaliteitsimpuls voor het Nationaal Park (de natuurkern) en het gebied eromheen te bewerkstelligen. Het Nationaal Park staat in een economische en maatschappelijke verbinding met de regio. Dit bredere gebied heeft de naam ‘Weerribben-Wieden’ gekregen. Dit gebied komt grofweg overeen met de gemeente Steenwijkerland. Centraal staat de twee-eenheid tussen economie en ecologie, met aandacht voor de leefbaarheid.

De organisatievorm voor Nationaal Park Weerribben-Wieden moet bijdragen aan het bereiken van de hoogste trede in het bestuursmodel voor de Nationale Parken dat destijds door de provincie Overijssel is uitgebracht. Om deze ambitie na te streven richt de stichting zich op de volgende taken waarvoor gemeente en provincie (co)financiering ter beschikking hebben gesteld.

- Educatie en ambassadeurschap;
- Merkontwikkeling en marketing;
- Poorten en ontvangstlocaties;
- Nulmeting en monitoring;
- Ontwikkeling en cofinanciering van projecten t.b.v. ontwikkeling Product Markt Combinaties (PMC's) en t.b.v. versterking economie, ecologie en samenleving.

Gelet op de raakvlakken van deze taken met toerisme en recreatie en de brede vertegenwoordiging van gebiedspartijen in de stichting heeft de gemeente Steenwijkerland aan de stichting gevraagd opdrachtgever te zijn voor deze visie.

Regiodeal Leefbaar Giethoorn 2019-2021 (ook wel Bidbook ‘Land van Weerribben en Wieden)

In 2019 heeft de gemeenteraad Regiodeal Leefbaar Giethoorn 2019-2021 vastgesteld. Dit is een investeringsagenda van de gemeente waarin ook de provincie financieel participeert. Hierin staan projecten die gericht zijn op een betere afwikkeling en spreiding van toerisme en verbetering van de leefbaarheid in Giethoorn.

De projecten zijn gericht op de volgende onderwerpen:

- Gebiedsgerichte aanpak Giethoorn;
- Intercitystation Steenwijk als poort;
- Autoluw maken: verkeerscirculatie en leefbaarheid;
- Optimalisatie fietspaden;
- Realiseren loswal als sociaal economisch scharnierpunt;
- Ondersteuning Duurzame ambachten.

Enkele projecten zijn inmiddels in uitvoering. Voor zover deze projecten in Giethoorn zijn voorzien worden deze opgepakt vanuit de Gebiedsgerichte aanpak Giethoorn.

3.6 Prioriteiten uit participatie-bijeenkomsten

Ondernemers, inwoners en andere stakeholders hebben op de goedbezochte participatiebijeenkomsten voor deze visie tien prioriteiten genoemd voor de ontwikkeling van toerisme en recreatie. Deze prioriteiten zijn belangrijke inbreng geweest voor de totstandkoming van deze visie. Het gaat om de volgende punten:

- 1. Behouden: identiteit van het gebied (authentiek, wijds, rust, erfgoed, mooi)
- 2. Behouden: Leefbaarheid in alle kernen (groot en klein)
- 3. Versterken infrastructuur/mobiliteit: fiets, varen, wegen, kanalen, parkeerplaatsen, OV, bruggen, bebording, bereikbaarheid
- 4. Inzetten op meer eenheid, samenwerking in ons gebied (gunnen, zonder grenzen)
- 5. Versterken van spreiding van toerisme
- 6. Versterken: aandacht, positionering, onderhoud (cultureel en monumentaal) erfgoed
- 7. Versterken: kwaliteit natuur/landschap
- 8. Digitalisering, wegwijs in het gebied
- 9. Duidelijke regels met goede handhaving
- 10. Inbedding (benutting) ambachten in visie toerisme en recreatie

Naast deze prioriteiten hebben de participatiebijeenkomsten een keur aan ideeën voor projecten opgeleverd die kunnen bijdragen aan het toeristisch product en het beleefbaar maken van de omgeving.

3.7 Confrontatiematrix

In deze paragraaf verbinden we de kansen, bedreigingen, sterke en zwakte punten uit dit hoofdstuk en het vorige hoofdstuk met elkaar in een confrontatiematrix. Hieruit is af te leiden wat de belangrijkste kansen en opgaven zijn die de input vormen voor de inzichten/uitgangspunten voor deze visie, het doel en de strategie in het volgende hoofdstuk.

	Sterkten	Zwakten
Kansen	Groeien: 1. Toerisme benutten als kansrijke sociaal-economische drager voor een vitaal platteland. 2. Inspelen op trend van toegenomen interesse in authenticiteit, cultuur en verhalen m.b.v. het profiel van het gebied met een Nationaal Park omringd met afwisselende landschappen en historische kernen. 3. Product- en gebiedsontwikkeling, voor jaar rond aanbod voor gewenste doelgroepen en met het accent op de onbekendere plekken. 4. Beleidsaandacht voor toerisme omzetten in resultaten en dit vasthouden. 5. Samenwerkingsverband rondom productontwikkeling (ook over de gemeentegrens) meer benutten en themalijnen aan elkaar te verbinden	Versterken: 1. Kwaliteitsimpuls verblijfsaanbod stimuleren zodat meer hoogwaardig aanbod voor jaar rond gebruik 2. Meer samenhang tussen deelgebieden om Weerribben-Wieden zodat het als een erfgoedbestemming voor meerdaags verblijf in de markt gezet kan worden. 3. Kwaliteit infrastructuur en voorzieningen openbare ruimte. 4. Duurzaam vervoer voor toeristen ontwikkelen, bijv. over water en met een beleving (versterkt identiteit, waterrijk gebied) 5. Gebiedsidentiteit en -kwaliteiten versterken vanuit deze visie en belang ervan verankeren in Omgevingsvisie.
Bedreigingen	Verdedigen: 1. Meer gebalanceerde ontwikkeling van toerisme verspreid over het gebied zodat iedereen kan profiteren van de spin off. 2. Het imago van Giethoorn trachten te verbeteren. Niet altijd en overal druk. 3. Beter imago Weerribben-Wieden als gebied om te werken en opleidingsmogelijkheden creëren om potentiële arbeidskrachten te trekken en te binden (krapte op de arbeidsmarkt).	Veranderen 1. Maatregelen treffen om overlast van bezoekersstromen (op bepaalde plekken op bepaalde momenten m.n. in Giethoorn maar ook elders in kwetsbare natuur) te beperken 2. Belang van handhaving voor leefbaarheid en ecologie onder de aandacht brengen bij alle partijen die daartoe bevoegd zijn. 3. Bezoekers (meer) laten bijdragen bij aan bekostiging maatregelen om toerisme te reguleren

DEEL 2

VISIE EN STRATEGIE

4 VISIE

Dit hoofdstuk gaat in op de uitgangspunten in deze visie, het doel en de strategische keuzes. Tezamen vormen deze onderwerpen de kern van deze visie. De keuzes die hierin zijn gemaakt zijn gebaseerd op de inzichten uit hoofdstuk 2 en 3 die in de confrontatiematrix zijn samengebracht.

4.1 Twee centrale uitgangspunten

Voor deze visie gelden twee uitgangspunten. De volgende alinea's gaan hier nader op in.

Toerisme en recreatie als middel

Ten eerste beschouwen we toerisme en recreatie als een middel om welvaart en welzijn voor inwoners te realiseren. De inwoners van Weerribben-Wieden (onder wie ook de meeste recreatieondernemers) moeten ervan kunnen profiteren.

Profijt van toerisme en recreatie als bijdrage aan welvaart en welzijn kan op veel manieren tot stand komen. De sector levert bestedingen op bij ondernemers en creëert banen. De bestedingen helpen om voorzieningen in de kernen zoals de buurtsuper in de benen te houden. Daarnaast kan de positionering van Weerribben-Wieden als aantrekkelijke recreatieregio met veel erfgoed, natuur en een Nationaal Park breder benut worden. Denk aan het versterken van de trots op het gebied en het vestigingsklimaat van de gemeente als een aantrekkelijke regio om te wonen, te ondernemen, te werken en onderwijs te volgen. Ook kan vanuit toerisme bijgedragen worden aan het vinden van oplossingen voor vraagstukken rondom duurzaamheid en mobiliteit. Tot slot kan het nieuwe functies geven aan historische bebouwing en draagvlak creëren voor investeringen in behoud van erfgoed en natuur.

Balans economie, ecologie en leefbaarheid

Een tweede uitgangspunt is behoud/herstel van een balans tussen enerzijds toerisme en recreatie als een economische sector en anderzijds ecologie en leefbaarheid. Dit is een idealistische benadering. Deze visie geeft een lange termijn perspectief voor een vorm van toerisme die moet bijdragen aan deze balans. Het zal echter niet altijd lukken iedereen tevreden te stellen. Vaak moeten er afwegingen gemaakt worden tussen het individuele en het algemene belang. Of het lokale en

het regionaal belang. Maar het streven naar een balans is het uitgangspunt.

Dit vraagt om een duidelijke rol zowel voor de gemeente als eerste overheid en hoeder van het publieke domein, als voor de rol van de stichting. De rollen van de verschillende partijen moeten per activiteit, project en initiatief duidelijk beschreven en gecommuniceerd worden. Daarnaast is voor een evenwichtige afweging met betrekking tot initiatieven inzicht nodig in de (fysieke) milieueffecten en de effecten op de leefomgevingskwaliteit.

4.2 Doel, keuzes en speerpunten

De huidige situatie waarbij op bepaalde plekken en momenten overlast ontstaat door toerisme en waarbij sprake is van een voorspelde forse groei van bezoekersaantallen, leidt tot een perspectiefwisseling in beleid. Er is in deze visie niet alleen oog voor economisch profijt en kwantiteit maar ook voor balans en kwaliteit.

Het doel van deze visie is een duurzame, gebalanceerde ontwikkeling van toerisme en recreatie verspreid over Weerribben-Wieden en over het jaar tot stand brengen, waarbij bezoek bijdraagt aan welvaart en welzijn, inwoners en ondernemers ervan profiteren en de balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid behouden blijft/verbeterd wordt.

Gestreefd wordt de banen en bestedingen op peil te houden door per bezoeker een hoger bestedingspatroon te realiseren en het aandeel meerdaags bezoek te vergroten ten opzichte van het aandeel dagbezoek.

Strategische keuzes om het doel na te streven:

- Maatregelen vanuit deze visie maken waar mogelijk de identiteit van Weerribben-Wieden (ook wel toeristisch DNA) beter zichtbaar. Dit versterkt het authentiek karakter van het gebied.
- We richten ons vanuit deze visie op 'waardevolle bezoekers'. Dit zijn bezoekers die kansrijk zijn om te verleiden tot spreiden en langer (meerdaags) te blijven en die zich verwant voelen met het gebied. Denk hierbij aan de geïnteresseerde liefhebbers van cultuur, oude landschappen, natuur en de achtergronden. Om deze doelgroep te trekken willen we uitblinken in het segment duurzaam erfgoedtoerisme. Daarnaast onderscheiden we een tweede (ondergeschikte) doelgroep. Dit zijn de families met kinderen die in vakantieperioden een belangrijke doelgroep zijn voor diverse recreatiebedrijven en die meer gericht zijn op plezier dan op cultuur.
- Tot slot wordt gekozen voor bestemmingsmanagement om bezoekers te verleiden zich te spreiden in tijd (over het jaar) en over het gebied. Immers

zonder ingrijpen komen bezoekers vooral in het hoogseizoen en gaan ze vooral naar de reeds populaire locaties. Verleiden tot spreiden kan zowel met de ontwikkeling van aantrekkelijk toeristisch aanbod op andere plekken en op andere momenten, als met het slim en duurzaam geleiden van bezoekers door het gebied.

Deze keuzes zijn uitgewerkt in zes speerpunten die leidend zijn voor de uitvoering. In de hoofdstukken 5 - 10 zijn deze speerpunten gedetailleerd. Het gaat om de volgende punten:

- Op de kaart als duurzame erfgoedbestemming;
- Weerribben-Wieden overall, jaarrond en meerdaags aantrekkelijk;
- Bezoekers slim en duurzaam door Weerribben-Wieden geleiden;
- Lusten en lasten in balans;
- Meten is weten;
- Samen aan de slag.

Flexibiliteit blijft geboden

De keuzes in deze visie zijn leidend voor de komende vijf jaren. Er is altijd een mogelijkheid dat een plotselinge gebeurtenis of ontwikkeling tot ontwrichting leidt. Hoewel we ons daar niet blind op staren kunnen zich wel zaken voordoen die serieus genomen moeten worden. Denk aan ontwikkelingen die het toerisme fors kunnen doen afvlakken of zelfs stilleggen. Bijvoorbeeld een ziektegolf op wereldwijde schaal, geopolitieke ontwikkelingen of een financiële crisis. Dit vraagt om flexibiliteit en risicospreiding.

Hoe vertalen we dit naar de visie? Ten eerste moeten we jaarlijks bij de samenstelling van het uitvoeringsprogramma of tussentijds wanneer daartoe aanleiding is inspelen op de actualiteit. Dit kan bijvoorbeeld een heroverweging betekenen van de herkomstlanden waar de gebiedspromotie op gericht is. Daarnaast zetten we in op enige risicospreiding door een focus op meerdere doelgroepen en leefstijlen. Tot slot kiezen we ervoor de binding met de Nederlandse afzetmarkt en dichtbij-

markten (Duitsland en België) te verstevigen. Daarmee wordt gebouwd aan een stevige basis voor toerisme die stand kan houden wanneer ontwikkelingen de komst van toeristen uit verder gelegen markten afzwakken of stilleggen.

4.3 Wat willen we bereikt hebben in 2025?

Resultaten

- Duurzame investeringen zijn uitgelokt en hebben geleid tot een verrijkt aanbod, passend bij de identiteit, verspreid in het gebied en over het jaar.
- De concurrentiepositie en het imago als duurzame erfgoed bestemming is versterkt.
- Slimme infrastructuur en duurzame mobiliteitsoplossingen zijn gerealiseerd zodat bezoek gastvrij door het gebied geleid wordt.
- Meerdaags toerisme t.o.v. dagtoerisme is toegenomen, net als het aandeel bezoekers dat liefhebber is van cultuur, oude landschappen, natuur en de achtergronden.
- De bestedingen per bezoeker zijn toegenomen. De bestedingen hebben zich minimaal in lijn met de andere vakantieregio's in Overijssel ontwikkeld, net als de werkgelegenheid.

Effecten

- Inwoners profiteren: toerisme en recreatie dragen bij aan welvaart en welzijn (o.a. werkgelegenheid, mobiliteit en voorzieningen).
- Groei van het toerisme en recreatie is gebalanceerd, duurzaam en verspreid over de gemeente tot stand gekomen. De balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid in het hele gebied is verbeterd.
- De trots van inwoners en ondernemers op Weerribben-Wieden is toegenomen.

In overleg met de werkgroep Kerncijfers van de Stichting Weerribben-Wieden maken we deze beoogde resultaten en effecten meer Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgeboden.

5 OP DE KAART ALS DUURZAME ERFGOED- BESTEMMING

Dit speerpunt gaat over de keuzes voor de positionering, de invulling van het 'Nationaal Park', de doelgroepen en de aanpak voor merkontwikkeling en marketingcommunicatie. De keuzes hierin zijn van belang voor de ontwikkeling van toerisme en recreatie in de gewenste richting.

De positionering geeft niet alleen richting aan de marketingcommunicatie in dit hoofdstuk, maar geeft ook richting aan de aanbod- en bestemmingsontwikkeling (hoofdstuk 6) en aan de maatregelen om bezoek te verleiden tot spreiden (hoofdstuk 7).

5.1 Toelichting begrippen

- Positionering gaat over de positie die een bestemming als merk wil innemen in het brein van de doelgroepen, ten opzichte van andere bestemmingen.
- Een merk staat voor de emotionele band die personen met een gebied hebben. Merken creëren aantrekkingskracht met behulp van een duidelijk karakter en onderscheidende waarden (Nationale Parken Bureau, 2018). Als het karakter en deze waarden in alles van een bestemming wordt doorgevoerd, herkennen bezoekers het. Dit schept vertrouwen en versterkt de binding met het merk.
- Marketingcommunicatie gaat over de communicatie in de marketing. Het omvat het totaal van de middelen waarmee het gebied (als een bestemming voor toerisme en recreatie) communiceert met de (gewenste) doelgroepen en stakeholders.

5.2 Positionering als duurzame erfgoedbestemming

Weerribben-Wieden heeft goud in handen als het gaat om inspelen op de toegenomen belangstelling voor authenticiteit, erfgoed en natuur. Het biedt een kans om bezoekers te trekken die geïnteresseerd zijn in de omgevingskwaliteiten en de achtergrondverhalen en die zich verwant voelen met Weerribben-Wieden.

Om deze kans te verzilveren scherpen we de positionering van Weerribben-Wieden als duurzame erfgoed-

bestemming aan. Erfgoed vormt een rode draad in Weerribben-Wieden, je komt het overal tegen. Ten tweede duurzaamheid: dit is meer dan alleen milieuvriendelijk aanbod. Het is een combinatie van streven tot behoud van authenticiteit en omgevingskwaliteiten, oog hebben voor de leefbaarheid, duurzame verdienmodellen en milieu- en klimaatvriendelijk handelen.

We willen uitblinken als duurzame erfgoedbestemming. Dit is nodig omdat steeds meer bestemmingen zich onderscheiden in het segment met een cultuuraanbod met een authentieke beleving. Daarmee vissen we in eenzelfde vijver met dezelfde doelgroepen. Om de concurrentie te kunnen aangaan moet Weerribben-Wieden onderscheidend zijn en zo in de markt gezet worden.

5.3 Nationaal Park

Het feit dat Weerribben-Wieden een Nationaal Park is vormt de basis voor de positionering. Om ook in de toekomst Nationaal Park te blijven is een visie op het park met een bredere insteek nodig. Dit hangt samen met de eisen in het programma Nationale Parken nieuwe stijl van de Rijksoverheid (2017), ook wel de landelijke standaard.

Met de huidige omvang van het park (de natuurkern van circa 10.000 ha) wordt voldaan aan het minimale oppervlaktecriterium van de standaard. Tegelijk wordt niet voldaan aan een ander criterium. Namelijk dat het bij een Nationaal Park niet alleen gaat om natuur maar ook gestreefd wordt om een zo compleet mogelijk landschap-ecologisch systeem te realiseren. Een aanpak waarin natuur, cultuur, erfgoed, kennis, educatie, recreatie en economie waaronder ook landbouw een plek hebben. De landelijke standaard verlangt van Nationale Parken dat zij zich inspinnen om op al deze terreinen een bijdrage te leveren aan een zo compleet mogelijk landschap-ecologisch systeem. In die zin gaat het Nationaal Park nieuwe stijl over het ontwikkelen en profileren van de kwaliteit van het gehele gebied voor wat betreft natuur, landschap, cultuurhistorie van stad, dorp of streek, in nauwe samenwerking met de gemeenschap.

De Stichting Weerribben Wieden zal moeten bepalen of en hoe zij de komende jaren de landelijke standaard verder wil doorvoeren. Hiervoor kan ook inspiratie opgedaan worden bij parken uit het buitenland met een aanpak die de natuurkern overstijgt. Daar zijn goede voorbeelden voorhanden. Daarnaast kan samenwerking met partijen van nabijgelegen parken en natuurgebieden kansen bieden (Nationale Parken Sallands Heuvelrug in Overijssel en/of het Drents Friese Wold en Dwingelderveld in Drenthe die samen met het Holtingerveld het Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek vormen).

Aantrekkelijke landschappen en openbaar groen

Het doorvoeren van de landelijke standaard biedt niet alleen kansen om een zo compleet mogelijk landschaps-ecologisch systeem te realiseren. Ook biedt het kansen om het profiel van Weerribben-Wieden (als duurzame erfgoedbestemming) te versterken en het bezoek meer te spreiden over het gebied om kwetsbare natuur beter te kunnen ontzien. Dit kan met maatregelen voortkomend uit de standaard die bijvoorbeeld gericht kunnen zijn op het stimuleren van meer natuurinclusieve landbouw en herstel van houtwallen, poelen, hakhoutbosjes en oude kerken- en zandpaden in het buitengebied rond de natuurkernen. Dit vergroot de omvang van het gebied in Weerribben-Wieden dat aantrekkelijk is voor recreatie en daarmee ook de mogelijkheden om te spreiden.

Het gemeentelijk beleid voor biodiversiteit in openbaar groen draagt hier ook aan bij. Dit is erop gericht het beheer en onderhoud af te stemmen op wilde planten en dieren ten behoeve van het behoud en herstel van insectenpopulaties. Met speciale aandacht voor de wilde bij en de vlinder.

5.4 Waardevolle bezoekers

Iedereen is welkom in Weerribben-Wieden. Echter, om het toerisme en de recreatie in de gewenste richting te sturen richt deze visie zich vooral op vergroting van het aandeel 'waardevolle' bezoekers. Wie dit zijn wordt hieronder toegelicht.

Focus op verblijfstoerist en herhaalbezoek

Ten eerste ligt de focus op bezoekers die langer dan een dag(deel) blijven en overnachten in Weerribben-Wieden. Dit vanwege de ambitie om bezoekers te verleiden tot spreiden. Als bezoekers een paar dagen in het gebied zijn is de kans groter dat ze dagtochten verspreid over Weerribben-Wieden en de regio ondernemen dan wanneer ze hier slechts een dag(deel) zijn, bijvoorbeeld voor bezoek aan Giethoorn. Dit geldt ook voor toeristen die voor de tweede of derde keer hier naartoe komen wanneer zij op zoek zijn naar nieuwe ervaringen in het gebied.

Ook kiezen we voor een focus op verblijfstoeristen om de bestedingen en in het verlengde daarvan de werkgelegenheid in toerisme en recreatie op peil te houden. Een verblijfstoerist besteedt per persoon per bezoek doorgaans substantieel meer in het gebied dan een dagtoerist, onder meer vanwege de bestedingen aan logies.

Het verblijfstoerisme kan gestimuleerd worden door promotie van Weerribben-Wieden als een bestemming voor een weekendje weg (of 'short break') of een vakantie. Hierbij zijn er zeker ook mogelijkheden om de huidige dagrecreant te verleiden tot een meerdaags herhaalbezoek. Deze is al bekend met het gebied. Daarom liggen daar kansen. Dit geldt ook voor het stimuleren van herhaalbezoek van de huidige verblijfstoeristen.

Doelgroepen binnen bezoekers uit Nederland

Voor het duiden van de gewenste doelgroepen uit Nederland maken we gebruik van een indeling op basis

van 'leefstijlen' volgens het model van Leefstijlvinder. Dit is een model dat breed toepast wordt in de vrijetijdseconomie. Een toelichting is te vinden in de bijlage.

• De inzichtzoeker als primaire doelgroep

Vanuit deze visie ligt de focus primair op het trekken van bezoekers uit de leefstijlgroep die zich verwant voelen met Weerribben-Wieden. Dit zijn bezoekers die geïnteresseerd zijn in erfgoed, natuur, verhalen en de achtergronden daarbij. Dit type bezoeker wordt de Inzichtzoeker genoemd. Weerribben-Wieden heeft de inzichtzoeker veel te bieden. Niet alleen een prachtig decor met natuur en erfgoed maar ook een divers horeca-aanbod met maar liefst twee sterrenrestaurants, vele bezienswaardigheden met enkele musea en de nodige fiets-, wandel- en vaarroutes door natuur en landschap. De Inzichtzoeker is een groep die Weerribben-Wieden nu ook al weet te vinden, vooral als dagtoerist. Dit blijkt uit de Regiomonitor Overijssel Consumentenonderzoek (2016).

Inspirerende en rustige activiteiten zijn het domein van de **Inzichtzoeker**. Kunst, cultuur en wandelingen houden je fit! De over het algemeen iets oudere Inspiratiezoeker heeft weer tijd voor zijn interesses én: wil blijven meedoen in de wereld. Dingen leren en ervaren willen ze, in de natuur en met culturele activiteiten. Alleen of in klein gezelschap. Museumbezoek en bezienswaardige gebouwen; daar liggen de interesses. Actief de natuur in kan ook: het liefst wandelend of fietsend. Overnachten doen ze graag op een plek waar de praktische voorzieningen goed geregeld zijn. Ze zijn dan ook best bereid iets meer te betalen.'

Ook zien we meerwaarde in enige focus op de leefstijlgroep 'Avontuurzoeker'. Hiervoor moet dan wel aanbod ontwikkeld worden. Waarom deze groep? Aanbod voor deze groep valt op en trekt ook de aandacht van de Inzichtzoeker. Daarnaast is het lucratief om Avontuurzoekers te ontvangen vanwege hun betalingsbereidheid die hoger is dan die van de Inzichtzoeker en de meeste andere leefstijlgroepen. Wat typeert de Avontuurzoeker? 'Moderne kunst? Graag. Andere culturen? Interessant. Deze avontuurlijke en creatieve recreanten doen lekker hun eigen ding. Ze willen het 'echte' leven ervaren, in alle rijkheid. Bijvoorbeeld in een museum, in de natuur, of in een cursus waarin ze nieuwe dingen opsteken', aldus Leefstijlvinder.

• Verbindingszoekers en Plezierzoekers (families met kinderen) als secundaire doelgroep

Er zijn kansen om de Verbindingszoeker te (blijven) trekken. Aanbod voor de Inzichtzoeker heeft ook aantrekkingskracht op deze doelgroep. Daarnaast zijn families met kinderen uit de doelgroep Plezierzoekers een kansrijke secundaire leefstijlgroep voor Weerribben-Wieden. Zij kunnen in het hoogseizoen en schoolvakanties een aanvulling zijn op de Inzichtzoekers en Verbindingszoekers die veel buiten het hoogseizoen komen. Zo kunnen we jaar rond bezoekers trekken.

• Stijlzoekers geen doelgroep

Uit het Consumentenonderzoek uit 2016 blijkt dat Weerribben-Wieden het nodige dagbezoek ontvangt uit de leefstijlgroep 'Stijlzoeker'. Deze groep houdt van luxe en is graag actief onder andere in bepaalde vormen van watersport.

Vanwege de betalingsbereidheid en belangstelling voor watersportmogelijkheden is de Stijlzoeker een interessante doelgroep. Daarom is en blijft deze groep van harte welkom in ons gebied. In deze visie wordt echter niet gekozen voor een focus op deze groep. Het is namelijk lastig om deze groep jaar rond te binden aan het gebied (een ambitie in deze visie). Dit komt door het seizoensgebonden karakter van de watersport en het ontbreken van voldoende alternatief aanbod voor jaar rond gebruik, zowel in Weerribben-Wieden als in de omliggende regio.

De **Verbindingszoeker** zet zich in zijn/haar vrijetijd graag in voor anderen, met vrijwilligerswerk of in een vereniging, aldus Leefstijlvinder. In de tijd die overblijft genieten ze graag van de natuur, op de fiets of al wandelend. Maar ook een bezoek aan museum of theater vinden ze fijn.

De **Plezierzoeker** gaat graag op pad met familie en vrienden. Het belangrijkste is dat het gezellig `op een camping kan is dat prima, maar als ze een leuke aanbieding kunnen vinden voor een luxe hotel... dat is echt genieten, aldus Leefstijlvinder.nl.

Doelgroepen bezoekers uit het buitenland

In deze visie wordt ervoor gekozen om ook bezoek van gasten uit het buitenland te bevorderen. Het betreft hier gasten met dezelfde interesses als de leefstijlgroepen die in de vorige alinea's zijn benoemd. Voor gasten uit het buitenland hanteren we een andere indeling in leefstijlgroepen: het Mentality-model (zie ook bijlage 2). De focus ligt op bezoekers uit het buitenland uit de leefstijlgroep 'Mary' (vergelijkbaar met de Inzichtzoeker en daarnaast de Verbindingszoeker) en secundair de families met kinderen uit de leefstijlgroep 'Peter' (Plezierzoeker).

Twee herkomstlanden hebben de voorkeur: Duitsland en België. Waarom deze landen? Uit onderzoek door MarketingOost naar inkomend toerisme in de Regio Zwolle (2016) blijkt dat dit de meest kansrijke landen zijn. Veel bezoekers uit deze landen hebben interesse in ons toeristisch profiel en de mogelijkheden om te wandelen, fietsen en varen. Weerribben-Wieden is voor hen een aantrekkelijke bestemming voor een vakantie of weekendje weg. Vooral ook als ze terugkomen voor de tweede of derde keer; iets waar bezoekers uit Duitsland en België toe bereid zijn als een bestemming ze goed bevalt.

Bezoekers uit deze landen maken al een fors aandeel uit van de huidige gasten die Weerribben-Wieden aandoen. Dit geldt ook voor de dagbezoekers uit het buitenland in Giethoorn. Dit blijkt uit een onderzoek op basis van data van mobiele telefonie in opdracht van MarketingOost (2016).

Weerribben-Wieden en daarbinnen veelal Giethoorn ontvangt ook bezoek van gasten uit ver weg markten die behoren tot de categorie 'first-time-visitor' (aan Nederland) en die vaak één keer in hun leven naar Nederland komen. Ook deze gasten zijn en blijven welkom. Vanuit deze visie ligt de focus echter niet op het extra aantrekken van deze gasten door regiomarketing te plegen in de landen van herkomst (de ver weg markten). Uit het onderzoek van MarketingOost blijkt dat gasten uit deze markten vaak op zoek zijn naar iconen. Ze bezoeken Nederland relatief kort als onderdeel van een Europa trip. Dit type bezoeker is daardoor lastiger dan gasten uit Duitsland en België te verleiden om niet alleen de hotspots aan te doen maar ook andere plaatsen te bezoeken, langer dan een dag(deel) te blijven of op herhaalbezoek te komen.

5.5 Karaktervol merkverhaal en merkactivatie

Een positionering om de gewenste doelgroepen te trekken vraagt om een karaktervol merk. Hiertoe stellen we eerst een merkverhaal op dat de identiteit (het toeristisch DNA) van Weerribben-Wieden beschrijft aangevuld met een merkactivatieplan. Het rapport 'Het verhaal van Weerribben-Wieden' dat in 2017 is opgesteld om richting te geven aan de promotie biedt aanknopingspunten.

De volgende stap is te stimuleren dat het merkgevoel van Weerribben-Wieden een grotere plek krijgt in de bestemming. Het merk moet gaan dienen als kompas voor alle relevante onderdelen in het gebied (Nationale Parken Bureau, 2018). Het merk staat of valt bij commitment van alle partijen en moet in alles herkenbaar zijn. Dat stelt hoge kwaliteitseisen aan de vormgeving, de inrichting en de beleving. Het vraagt ook wat gedrag van gastheren, ondernemers en beheerders en het is bij voorkeur zelfs herkenbaar in de trots die inwoners voelen voor hun omgeving.

5.6 Samenwerking in de regio

Om de toerist langer en meerdaags in ons gebied te laten verblijven zoeken we in de marketingcommunicatie en productontwikkeling actief de samenwerking met omliggende gebieden met topkwaliteiten. Net als Weerribben-Wieden zijn deze gebieden afzonderlijk interessant, maar kunnen ze in de gezamenlijkheid zowel nationaal als internationaal het verschil maken. Door het grotere gebied en de aanwezige kwaliteiten in gezamenlijkheid te ontwikkelen en te vermarkten kan de ambitie om de gast langer in het gebied vast te houden en te verleiden tot spreiden makkelijker worden bereikt.

Wat zijn kansrijke gebieden en locaties gelet op de gewenste doelgroepen? De Koloniën van Weldadigheid (genomineerd voor de status van UNESCO werelderfgoed), Meppel, Zwartsluis, de Nationale Parken Drents-Friese Wold en Dwingelderveld, Rottige Meente, het Waterloopkundig Bos in de polder vlakbij Vollenhove en het Holtingerveld. Intensievere samenwerking met de toeristische sector in deze gebieden kan leiden tot een product dat interessant is en onze (internationale) gast kan verleiden tot een meerdaags bezoek. Van daggast naar verblijfs gast in de regio. Ook buiten het reguliere hoogseizoen.

6

WEERRIBBEN-WIEDEN OVERAL, JAARROND EN MEERDAAGS AANTREKKELIJK

Dit hoofdstuk gaat in op de ontwikkeling van aantrekkelijk toeristisch aanbod om de positionering van Weerribben-Wieden als duurzame erfgoedbestemming te versterken. Daarnaast willen we met nieuw aantrekkelijk aanbod op andere plaatsen dan de hotspots en andere momenten dan het hoogseizoen bezoek verleiden tot spreiden en langer dan een dag(deel) in ons gebied te blijven.

Vanuit deze visie geldt er een aantal algemene uitgangspunten voor aanbodontwikkeling. Deze komen aan bod in paragraaf 6.2. Daarna worden de kansen voor nieuwe producten voor dagrecreatie (vermaak) op verschillende plekken in het gebied behandeld. Dan volgt het aanbod om te overnachten door de opgaven en kansen voor de verschillende soorten veelvoorkomende accommodaties te benoemen. Vervolgens wordt het hoofdstuk afgesloten met de onderwerpen verduurzaming van het toeristisch product en de krapte op de arbeidsmarkt.

6.1 Uitgangspunten aanbodontwikkeling

Identiteit en toeristisch DNA zichtbaar en herkenbaar maken

Maatregelen vanuit deze visie voor de ontwikkeling van aanbod dienen - waar mogelijk - bij te dragen aan het zichtbaar maken van de identiteit (het toeristisch DNA) van Weerribben-Wieden en aan het versterken van de omgevingskwaliteit. Op deze manier wordt gebouwd aan sterk merk als duurzame erfgoedbestemming, gebaseerd op de identiteit van het gebied (zie afbeelding hiernaast).

Dit uitgangspunt geldt ook voor initiatieven van derden die aan deze visie worden getoetst. Denk aan plannen voor nieuwe accommodaties waarvoor een vergunning nodig is of evenementen voor de toeristische markt waarvoor een subsidieverzoek wordt ingediend. Daarnaast is het wenselijk dat de identiteit van Weerribben-Wieden ook zichtbaar of herkenbaar is in het

culturaanbod, de inrichting van de openbare ruimte en het landschap.

Het zichtbaar en/of herkenbaar maken van de identiteit kan op vele manieren. Bijvoorbeeld in materiaalgebruik en vormgeving of in het concept van een evenement of toeristische dienst. Een statische of saaie uitstraling kan worden voorkomen door nieuwe iconen, geïnspireerd op de identiteit, toe te voegen aan een bestemming. Bijvoorbeeld met kunst of architectuur.

Een beknopte beschrijving van het gebiedsverhaal, waaruit het toeristisch DNA afgeleid kan worden, is onder andere te vinden in 'Het verhaal van Weerribben-Wieden' (2017). Het document is verkrijgbaar bij de gemeente, Stichting Weerribben-Wieden en Marketing Oost. Aanvullend op het gebiedsverhaal moet op korte termijn een praktische merkgids voor alle betrokkenen bij toerisme en recreatie tot stand komen om te dienen als leidraad voor aanbodontwikkeling en marketingcommunicatie.

Aanbod voor gewenste doelgroepen

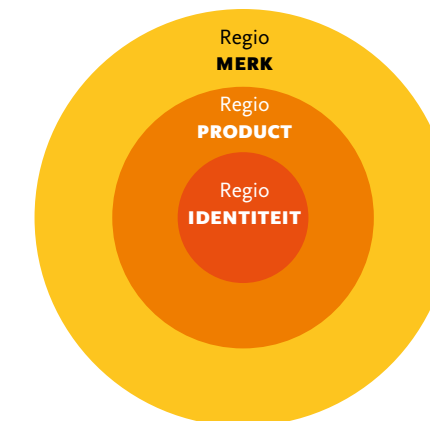
We zien vooral ruimte voor nieuw aanbod waarmee de gewenste bezoekers worden aangesproken. Dit zijn primair de cultuurminnende 'Inzichtzoekers' en daarnaast secundair de bezoekers uit de andere leefstijlgroepen die in paragraaf 5.4 zijn benoemd.

Balans

Voor een evenwichtige afweging tussen economie, ecologie en leefbaarheid is inzicht nodig in de (fysieke) milieueffecten van initiatieven en in de effecten op de leefomgevingskwaliteit.

Giethoorn

Voor zover maatregelen en initiatieven zoals het toevoegen van nieuwe toeristische functies zijn voorzien in Giethoorn, moeten deze ook passen binnen de uitgangspunten van de Toekomstvisie Giethoorn, wanneer deze is vastgesteld door de raad.

Afbeelding: eigen bewerking van beeld van F. Cuyppers (2016).

6.2 Voorzieningen om te verleiden tot langer verblijf

Dagrecreatie is belangrijk voor Weerribben-Wieden. In het gehele gebied zijn hier mogelijkheden voor. De uitdaging is deze gasten langer te laten verblijven, van een uur naar een dagdeel, van een dagdeel naar een dag en van een dag naar meerdaags verblijf. Mogelijkheden voor dagrecreatie zijn ook van belang om interessant te blijven voor gasten die langer verblijven en voor herhaalbezoek. Een aantal specifieke bestemmingen voor dagrecreatie komen in deze paragraaf aan bod.

Wetland Visitor Center Ossenzijl

Het is wenselijk een impuls te geven aan het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer in Ossenzijl omdat het huidige centrum gedateerd is. Er is een plan voor een nieuw centrum in de vorm van een European Wetland Experience Center. Een voorziening die past bij identiteit van het gebied, die de identiteit zichtbaar maakt en eraan bijdraagt dat toeristen langer in onze regio blijven

Ook kan het een centrum worden dat geschikt is voor jaarrond bezoek, ook bij kouder of nat weer.

Bij het opstellen van deze visie bevindt het project voor dit plan zich in de initiatieffase. Met betrokkenen wordt gesproken over hoe vorm en inhoud te geven aan het project en er moet worden bepaald hoe het participatietraject wordt ingericht. De vraag is er of er rondom het duurzame en multifunctionele complex ook andere functies kunnen komen. Er wordt gedacht aan een hotelfunctie. (Dit betreft een impuls aan het aanbod van overnachtingsvoorzieningen. Zie paragraaf 6.4 voor meer informatie) Maar denk ook aan een opstaptelek voor duurzaam vervoer, een kanocentrum, een plek voor educatie, speelplekken en een startplek om de directe omgeving via water, wegen en fietspaden te verkennen. Een poort naar het gebied en een plek die de regio verbindt, over provincie- en gemeentegrenzen heen waarbij toeristen verleid worden om de omgeving te verkennen.

Cultuur en evenementen in de steden en de dorpen

Cultuur is het fundament onder aantrekkelijke kernen. Dynamiek en nog meer kwalitatief hoogwaardig cultureel aanbod in de kernen vergroot de aantrekkelijkheid van Weerribben-Wieden voor het toeristisch publiek. De historische stadjes en plaatsen waar ruimte en draagvlak is voor meer bezoek kunnen zich ontwikkelen tot concentratiepunten van erfgoed, cultuur en recreatie. Bestaande evenementen van cultuur(historische) waarde zoals de corso's en gondelvaarten spelen hierin een belangrijke rol. Ook nieuw aanbod is gewenst. Denk aan een nieuw museum in Steenwijk, maar ook (locatie)theater, exposities en podiumkunsten. Dit biedt mogelijkheden voor verbreding van het seizoen.

Dit onderwerp heeft overlap met de visie op cultuur van de gemeente Steenwijkerland. Waar er sprake is van activiteiten voor dezelfde doelgroepen (die zowel benoemd zijn in de visie op cultuur als in deze visie) zorgen we voor afstemming of trekken we samen op.

Giethoorn

Varen in een punter of rondvaartboot, lekker op een terras zitten of op een andere manier genieten van het dorp. In Giethoorn is het gezellig. Het dorp is een bijzondere en zeer belangrijke bestemming voor dagrecreatie in Weerribben-Wieden en de wijde regio.

Net als in andere bestemmingen is ook in Giethoorn ruimte nodig voor doorontwikkeling van het toeristisch product. Dit is cruciaal om aantrekkelijk te blijven als bestemming. De positionering van de regio (met daarin onder andere Giethoorn) als duurzame erfgoedbestemming en met een Nationaal Park biedt aanknopingspunten. Zo kan de samenwerking met omliggende gebieden en plaatsen worden uitgebreid om bezoekers met interesse in erfgoed en achtergrondverhalen langer vast te houden en/of hun aandeel binnen het totale aantal bezoekers te vergroten. Maatregelen en nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen in Giethoorn om hier invulling aan te geven moeten passen binnen de uitgangspunten van de Toekomstvisie Giethoorn wanneer deze is vastgesteld door de raad.

Mogelijk zijn er ook kansen om in de drukke perioden in het hoogseizoen het aandeel bezoekers dat komt voor een kort/vluchtig bezoek en uitsluitend de populaire (drukke) plaatsen bezoekt, te verruilen voor bezoekers die wat langer blijven en daarbij per persoon per bezoek een hoger bestedingspatroon hebben. Dit vraagt om een herpositionering van het dorp. Hiervoor is draagvlak in het dorp nodig. Herpositionering is een langdurig proces en ligt in grotendeels handen van de ondernemers zelf als het gaat om productontwikkeling,

doelgroepfocus en promotie. Daarnaast kunnen betrokken partijen zoals MarketingOost, Stichting Weerribben-Wieden en de gemeente hierin een rol spelen. Dit vanuit hun betrokkenheid bij de marketingcommunicatie over Weerribben-Wieden en het aanjagen van samenwerking en productvernieuwing.

In Giethoorn liggen er kansen om de gasten die een bezoek brengen aan het dorp te verleiden om –aanvullend op hun bezoek aan Giethoorn– langer te blijven en ook nog naar andere plekken in Weerribben-Wieden en de regio te gaan. Hiervoor is het nodig bezoekers ter plekke goed te informeren over andere mooie plekken in de buurt en hen daar naar toe te geleiden. Het volgende hoofdstuk gaat daar verder op in bij de paragrafen over *landmarks* en *smart hospitality*.

Zuiderzeedijk en de Zuiderzeestadjes

De Zuiderzee met de oude zeedijk en het erfgoed in Vollenhove, Kuinre, Blankenham en Blokzijl is een kansrijk thema voor productontwikkeling, naar het voorbeeld van de Hanzesteden. Er is een gemeenschappelijk verhaal en de stadjes en plaatsen hebben elk hun eigen historie. Een werkgroep met inwoners buigt zich inmiddels over mogelijkheden om de historie meer beleefbaar en zichtbaar te maken.

Mogelijk liggen er ook nog kansen om Blokzijl en Vollenhove te helpen om bepaalde recreatieve plannen uit de Visie stadsranden Blokzijl en Vollenhove (2014) te realiseren. Herijking van deze plannen samen met lokale partijen is hiervoor nodig.

Steenwijk stoere vestingstad en zakelijk toerisme

Ondanks de vele verhalen over de roemruchte geschiedenis en het aanwezige erfgoed profileert Steenwijk zich nog beperkt met cultuur. Daar komt verandering in. De binnenstad is op zoek naar nieuwe economische dragers. De functie van een regionaal boodschappen centrum neemt af. De vrijetijdseconomie en cultuur zijn kansrijke nieuwe dragers. Daarom is een project opgestart door de gemeente samen met Stichting Steenwijk Vestingstad en de bewonersvereniging. Doel hiervan is onder andere de toeristische potentie van de binnenstad meer te benutten. Ook wordt het realiseren van een nieuw museum onderzocht. Een museum waarin het verhaal van Steenwijk en relevante collecties van de bestaande musea een plek moeten krijgen.

De ontwikkeling van Steenwijk als een bestemming voor een (cultureel) dagje-uit en het opwaarderen van het Intercitystation tot een OV-transferium (zie volgend hoofdstuk) biedt kansen. In en rond de binnenstad, Theater De Meenthe en het station ontstaat een cluster

van voorzieningen waar mogelijk ook andere functies aan te verbinden zijn. Een potentieel nieuwe functie is het aantrekken van zakelijk toerisme. Gelet op de eisen vanuit deze markt is realisatie van een hoogwaardige hotelfunctie in de (nabije) omgeving dan wenselijk. Een dergelijke hotelfunctie kan ook worden benut voor recreatief toerisme in een hoger segment. (Dit betreft een impuls aan het aanbod van overnachtingsvoorzieningen. Zie paragraaf 6.4 voor meer informatie.)

Koloniën van Weldadigheid

Sommige thema's overstijgen Weerribben-Wieden. Dit geldt zeker voor de Koloniën van Weldadigheid. Willemsoord is één van de zeven Koloniën. De andere Koloniën zijn gelegen in gemeenten in Drenthe, Friesland en Overijssel en in Vlaanderen. Een aantal van hen is genomineerd voor de status van Unesco Werelderfgoed.

Het verhaal van de Koloniën draagt bij aan het imago van ons gebied als duurzame erfgoedbestemming. Het verhaal is uniek en onderscheidend in Nederland en daarbuiten. Daarom zetten we ons in om kansen te verzilveren voor de ontwikkeling van Willemsoord als een toeristische bestemming. Verder zetten we ons in voor promotie van de zeven Koloniën, gezamenlijk met alle Koloniën en op basis van één merk. Dit naar voorbeeld van de Hanzesteden.

Duurzame ambachten

De rietsnijders, punterbouwers, beroepsvissers zijn beroepsgroepen van de oude stempel. Ze kunnen een bijdrage leveren aan het toeristisch product door een beleving te creëren voor bezoekers met het uitoefenen van de ambachten. Bijvoorbeeld in arrangementen met horeca- of recreatieondernemers. Zo versterken ze de positionering van Weerribben-Wieden als een duurzame erfgoedbestemming.

Andersom kan toerisme bijdragen aan het in stand houden van deze oude beroepen. Producten uit de ambachten kunnen een plek krijgen in het aanbod. Bijvoorbeeld toeristisch rondvaren met authentieke punters. Vanuit deze visie worden de beroepsgroepen ondersteund bij het benutten van dit soort kansen. Daarnaast wordt verkend in hoeverre een 'experience center duurzame ambachten' gerealiseerd kan worden in het gebied.

Verdronken dorp van Beulake

Vanuit cultuurhistorisch belang is het wenselijk de laatste restanten van het verdronken dorp Beulake boven en onder water te behouden en meer beleefbaar te maken. Dit draagt bij aan het versterken en zichtbaar maken van de identiteit van Weerribben-Wieden. Wat is daarvoor nodig? Ten eerste moet het eiland bij het

verdronken dorp beschermd worden tegen golfslag door stenen en organisch materiaal op te brengen. Verder wordt gedacht aan herstel van oude akkertjes en hooilandjes om zo het historische landschap te laten zien. Om het gebied beter te ontsluiten voor bezoek zijn er mogelijkheden door vanaf het Bezoekerscentrum De Wieden in Sint Jansklooster een wandelpad aan te leggen dat o.a. de Beulakerweg volgt. Tot slot is er een wens om het verhaal van het verdronken dorp 4D beleefbaar te maken. Terreineigenaar Natuurmonumenten is op zoek naar middelen om deze maatregelen te realiseren.

Aanbod thematisch verbinden

Om bezoekers te verleiden ook minder bezochte en/of minder bekende plekken in Weerribben-Wieden aan te doen willen we gebruikmaken van themalijnen. Het erfgoed en de verhalen bieden hiervoor volop kansen. Met de themalijnen verbinden we plekken met elkaar bijvoorbeeld met routes en arrangementen.

De bestaande regio-indeling is hierin een vertrekpunt, aan te vullen met andere thema's. Het gaat om de volgende regio's: de (voormalige) Zuiderzeekust en de handelssteden, het Nationaal Park en het veenhart, Giethoorn en de waterdorpen en Steenwijk en het hoge land. Aanvullend hierop zijn de Koloniën van Weldadigheid een relevant thema. Dit geldt ook voor Oldemarkt-Paasloo die de handen ineen hebben geslagen en hun aanbod hebben gebundeld in een recreatiekaart. Ook is er een groep inwoners die onderzoekt hoe zij de geschiedenis van Steenwijkerwold met betrekking tot de Voorzienigheid kunnen ontsluiten voor recreanten en verbinden met ander religieus erfgoed in Overijssel (met name kloosters).

Streekproducten en agrotourisme

Het aanbieden van streekproducten en agrotourisme draagt bij aan het beleefbaar maken van het agrarisch karakter van Weerribben-Wieden. Dit is een wezenlijk onderdeel van de identiteit van het gebied. Er zijn al de nodige goede voorbeelden van streekproducten. Deze kunnen we nog meer benutten voor het toeristisch aanbod.

Voor de agrariërs in ons gebied kunnen agrotourisme en streekproducten helpen om de bedrijfsvoering te verbreden. Wie succes hierin wil hebben moet onderscheidend zijn en kwaliteit bieden. Recreanten worden kritischer. Zij zijn steeds meer op zoek naar een unieke beleving en worden bijvoorbeeld niet meer alleen verleid door 'kamperen bij de boer' (zie paragraaf 6.4 voor meer informatie over voorzieningen om te overnachten).

6.3 Toerisme in het laagseizoen stimuleren

Het is op dit moment lastig om in Weerribben-Wieden recreatieve bedrijven het hele jaar door bedrijfseconomisch goed te kunnen exploiteren. Veel accommodaties en voorzieningen zijn daarom in de winter gesloten. Een doelstelling van deze visie is om te komen tot meer speiding van bezoek over het jaar zodat jaar rond toerisme tot stand komt. Om de exploitatiemogelijkheden voor de bedrijven in het laagseizoen te verbeteren willen we samen met ondernemers en andere betrokken partijen een pakket met stimulerende maatregelen ontwikkelen. Denk aan het stimuleren van nieuwe evenementen, activiteiten en arrangementen in de winterperiode en extra promotie om bezoek aan de regio in het laagseizoen tot stand te brengen.

Ook is het wenselijk te beschikken over vaste voorzieningen die jaar rond bezocht kunnen worden, ook wanneer het koud is of regent. De bestaande musea en bezoekerscentra kunnen helpen om in deze behoefte te voorzien. Daarnaast zien we ruimte voor meer van weersafhankelijke voorzieningen, wanneer deze gericht zijn op de gewenste doelgroepen en passen bij de identiteit van Weerribben-Wieden.

6.4 Voorzieningen om te overnachten

Uit de analyse in de Omgevingsvisie (2017) is gebleken dat er behoefte is aan meer kwalitatief hoogwaardig en onderscheidend verblijfsaanbod zoals hotels en recreatieparken om bezoekers langer te kunnen vasthouden. Ook vanuit deze visie wordt deze behoefte onderschreven. Hotels en recreatieparken maar ook kleinschalige accommodaties die een bepaalde niche bedienen. Onder kwalitatief hoogwaardig aanbod verstaan we accommodaties die voldoen aan de eisen en behoeften van hedendaagse bezoekers. Vanuit deze visie gaat daarbij de voorkeur uit naar bepaalde doelgroepen (zie paragraaf 5.4). Deze groepen vragen om onderscheidende, comfortabele en ook wel luxe accommodaties. Maar het kunnen ook voorzieningen zijn met een onderscheidend back-to-basics concept zonder elektriciteit en andere 'luxe'.

Een aanzienlijk deel van bestaande bedrijven is reeds ingespeeld op de behoefte van hedendaagse bezoekers. Een ander deel (nog) niet. De ambitie is om samen met de ondernemers de komende jaren te komen tot een ontwikkelingsgericht plan van aanpak voor een vitaal verblijfsaanbod. Een plan dat ten eerste vitalise-

ring aanjaagt van bestaande hotels, recreatieparken en -terreinen die achterblijven. En ten tweede moet dit plan specifiek - in aanvulling op deze visie - ingaan op de marktruimte voor nieuw aanbod. Hierin trekken we samen op met partijen als Recron, provincie en Gastvrij Overijssel.

We maken gebruik van het onderzoek naar de vitaliteit van het verblijfsaanbod in Overijssel dat op het moment van opstellen van deze visie wordt uitgevoerd en in de loop van 2020 wordt opgeleverd.

In de paragrafen hieronder beschrijven we de globale kansen per type verblijfsaanbod. Wanneer een bestemmingsplanwijziging nodig is om nieuwe voorzieningen te realiseren of een bestaand bedrijf uit te breiden, dan moet dit te allen tijde worden afgewogen in relatie tot de overige nabijgelegen bestemmingen en relevante wet- en regelgeving. De uitkomst hiervan kan zijn dat op bepaalde plaatsen geen ruimte is voor initiatieven.

Huidige accommodaties en terreinen kwalitatief opschalen

De kansen om een impuls te geven aan het verblijfsaanbod liggen ten eerste in het kwalitatief opschalen van de huidige accommodaties en recreatieterreinen die nu achterblijven bij de moderne wensen van toeristen.

Dit komt door veroudering en achterstallig onderhoud. Om aan te sluiten bij de hedendaagse wensen van bezoekers, moeten ze niet alleen kwalitatief hoogwaardig zijn maar ook zoveel mogelijk duurzaam, authentiek en onderscheidend zijn en passen bij de identiteit van Weerribben-Wieden.

Parken met recreatiewoningen

Voor deze initiatieven kan eigenlijk alleen ruimte worden gemaakt in de daarvoor geëigende gele gebieden die zijn aangewezen in het Gebiedsperspectief Noord-west-Overijssel (1997) en die zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie Overijssel.

Buiten de gele gebieden kan alleen nog ruimte gecreëerd worden voor nieuwe initiatieven als er sprake is van een innovatief concept, als verzekerd is dat de recreatieverblijven voor de verhuur beschikbaar zijn en bedrijfsmatig geëxploiteerd zullen worden. Onder innovatieve concepten verstaan we voorzieningen die een nieuw aanbod bieden waarin de markt tot dusver nog niet voorziet en die een meerwaarde bieden voor het toeristisch-recreatieve product van Weerribben-Wieden. Daarnaast moeten nieuwe initiatieven toerismespreiding ondersteunen. Dit betekent dat de concepten zoveel mogelijk gericht moeten zijn op bezoek aan Weerribben-Wieden en de regio en niet uitsluitend gericht zijn op een kort dagbezoek.

Hotels

Vanuit de markt is er belangstelling voor realisering van hotels. Wanneer investeerders gefundeerd aan kunnen geven dat er behoefte bestaat aan hotels zullen we hier positief over meedenken. Ook hier geldt dat nieuwe initiatieven toerismespreiding moeten ondersteunen. Dit betekent dat de concepten zoveel mogelijk gericht moeten zijn op bezoek aan Weerribben-Wieden en de regio en niet uitsluitend gericht zijn op een kort dagbezoek.

Kampeerterreinen

In het algemeen heeft de kampeersector het de afgelopen jaren moeilijk gehad door de afnemende belangstelling hoewel dit zich steeds meer lijkt te stabiliseren. Campings in onze gemeente die durven te investeren doen het goed. De gast vraagt steeds meer luxe en comfort of vraagt juist om een 'back to basics' concept. Met realisering van nieuwe campings zullen we de terughoudend omgaan. We zullen alleen meewerken wanneer het een waardevolle toevoeging met een innovatief concept is. Onder innovatieve concepten verstaan we voorzieningen die een nieuw aanbod bieden waarin de markt tot dusver nog niet voorziet en die een meerwaarde bieden voor het toeristisch-recreatieve product van Weerribben-Wieden.

Minicampings

Specifiek voor minicampings geldt dat zij zich richten op een doelgroep die kiest voor kleinschaligheid en geen behoefte heeft aan een veelheid aan voorzieningen. Deze doelgroep zoekt juist de rust en authenticiteit met een relatief laag overnachtingstarief. Hiermee voorzien minicampings in een behoefte. Dit biedt kansen maar het geeft ook een bedreiging vanuit economisch perspectief. Minicampings zijn vaak een nevenactiviteit en een aanvulling op een inkomen. Het levert weinig structurele werkgelegenheid op maar kan wel vraag wegnemen uit de toeristische markt. Hierdoor komen de volledig toeristische bedrijven met werknemers onder druk te staan. Dit kan werkgelegenheid kosten.

Veel minicampings hebben niet altijd voldoende plaatsen om aan de vraag te voldoen. In 2016 heeft de gemeenteraad bepaald dat onder voorwaarden minicampings maximaal 20 plaatsen mogen gaan aanbieden. Vanwege de ontwikkeling die wordt geschetst in de vorige alinea heeft de gemeente Steenwijkerland het totale aantal plaatsen op minicampings in de gemeente gemaximeerd op 750. Het totale aantal plaatsen is momenteel nagenoeg ingevuld.

Bed & Breakfasts

Kleinschalig verblijf in Bed & Breakfasts past in ons gebied. Hiermee wordt ingespeeld op de trend dat toeristen kiezen voor een sociale manier van reizen. Ze willen overnachten bij locals en zo de cultuur leren kennen. Daarnaast is de populariteit te verklaren door de relatief lage overnachtingsprijzen. Onder randvoorwaarden benaderen we aanvragen voor Bed & Breakfasts positief. Dit is in bestemmingsplannen vastgelegd.

Voor toekomstige aanvragen voor Bed & Breakfasts in Giethoorn geldt dat deze moeten passen binnen de uitgangspunten van de Toekomstvisie Giethoorn (wanneer deze is vastgesteld door de gemeenteraad). Hierin is het maximum aantal slaapplekken per Bed & Breakfast naar beneden bijgesteld van tien (in het huidige beleid) naar ten hoogste vier. Daarnaast komt in de Toekomstvisie de vrijstelling voor het Binnenpad in Giethoorn om bezoekers van Bed & Breakfasts te laten parkeren in de openbare ruimte (in plaats van op eigen terrein, zoals in de rest van de gemeente) te vervallen. Ook hier wordt de eis van parkeren op eigen of particulier terrein van toepassing.

Kamers die via digitale platforms zoals Airbnb worden verhuurd moeten voldoen aan de voorwaarden voor Bed & Breakfasts. Het huidige aanbod op deze platforms betreft veelal aanbod van bestaande, vergunde Bed & Breakfasts en vakantiewoningen. De gemeente volgt de ontwikkelingen van andere gemeenten en bekijkt of deze een basis geven voor toekomstige regelgeving en handhaving in Steenwijkerland. Ook willen we nagaan of we het aantal Bed & Breakfasts in Weerribben-Wieden voldoende in beeld hebben. Daarnaast gaan we onderzoeken of het huidige beleid waar nieuwe vergunningaanvragen aan worden getoetst en dat maximaal tien slaapplekken toestaat (met uitzondering van Giethoorn, zie boven) nog voldoende past bij het stimuleren van een gebalanceerde duurzame groei van toerisme. Heroverweging van dit beleid is hierbij een optie.

Campervoorzieningen

Het gebruik van campers neemt de laatste jaren sterk toe. Camperaars zijn van harte welkom in Weerribben-Wieden. Er zijn verspreid over Weerribben-Wieden diverse gemeentelijke camperovernachtingsplaatsen aanwezig die geëxploiteerd worden door de Stichting Waterrecreatie Steenwijkerland. Ook steeds meer recreatieondernemers springen in op de toenemende vraag en realiseren binnen en buiten de poort van hun camping voorzieningen om campers te kunnen ontvangen. We staan positief tegenover ondernemersinitiatieven die inspringen op toenemende vraag vanuit de markt die het verblijf van toeristen in Weerribben-Wieden verlengen.

In de winterperiode is overnachten in een kampeermiddel (dus ook niet in een camper) op minicampings niet toegestaan. Wanneer sprake is van een recreatieve bestemming (zoals bijvoorbeeld een van de particuliere camperplaatsen bij Giethoorn) geldt deze beperking niet. Het is dan aan de exploitant zelf om het terrein al dan niet open te stellen in de winterperiode. Wanneer de vraag in de winterperiode toeneemt zal de markt hierop inspringen.

6.5 Toeristisch aanbod verduurzamen

Om Weerribben-Wieden als een duurzame erfgoedbestemming op de kaart te zetten moeten we ook het toeristisch aanbod verduurzamen. Veel bedrijven hebben zelf al stappen gezet door bijvoorbeeld zonnepanelen te plaatsen of andere maatregelen te treffen. De ambitie voor de komende periode is dat de bedrijven duurzaam toeristisch ondernemen nog meer integreren in hun de bedrijfsvoering.

Samen verkennen we de kansen voor verduurzaming en gaan we op zoek naar mogelijkheden deze te verzilveren. We stemmen dit nauw af op de acties vanuit het Programma Duurzaamheid en de Strategische Mobiliteitsvisie die binnen dit programma ontwikkeld wordt, en trekken zoveel mogelijk samen op.

Over verduurzaming van het toeristisch-recreatief varen is in het volgende hoofdstuk in de paragraaf 7.4 over mobiliteit een ambitie opgenomen.

6.6 Krapte op de arbeidsmarkt

Een hoogwaardig toeristisch product voor de gewenste doelgroepen vraagt om goed gastheerschap. Hiervoor moeten recreatieve en horecabedrijven kunnen beschikken over voldoende en goed opgeleid personeel. Dit is een uitdaging. De huidige krapte op de arbeidsmarkt is ook in Weerribben-Wieden voelbaar.

De horecasector in Weerribben-Wieden heeft de handen ineens geslagen door een eigen Horeca Academie Weerribben Wieden op starten. Hiermee wordt aan studenten en zij-instromers een aantrekkelijke opleiding geboden waarbij men kan wonen, werken en leren in Weerribben-Wieden. Sterk punt van dit gebied is niet alleen de aanwezigheid van een bijzonder Nationaal Park en een internationale icoon Giethoorn maar ook de kleinschalige horeca waar mensen bij uitstek een schat aan werkervaring kunnen opdoen. Zo kan nieuw personeel aan het gebied worden gebonden.

De krapte op de arbeidsmarkt en het bieden van passende opleidingstrajecten is een speerpunt van het samenwerkingsverband Regio Zwolle waar de gemeen-

te Steenwijkerland aan deelneemt. Regio Zwolle geeft met de Human Capital Agenda (als onderdeel van de Regiodeal) invulling aan het vinden van oplossingen voor de krapte op de arbeidsmarkt.

Ook het stimuleren van jaar rond toerisme kan helpen om problemen door krapte op de arbeidsmarkt te lijf te gaan. Een meer jaar ronde bezetting helpt ondernemers om seizoensgebonden functies te vervangen voor jaar ronde functies. Dit maakt deze functies aantrekkelijker voor werknemers.

7

BEZOEKERS SLIM EN DUURZAAM DOOR WEERRIBBEN-WIEDEN GELEIDEN

Het vorige hoofdstuk richtte zich op het verleiden van bezoekers zich te spreiden in tijd en ruimte met behulp van toeristisch aanbod. Ook dit hoofdstuk gaat over verleiden tot spreiden maar dan door middel van het (ge)leiden van bezoekers met informatie, slimme technologie en duurzame mobiliteit. Daarnaast is er aandacht voor de fysieke infrastructuur, de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het aanbod en het zo gemakkelijk mogelijk van a naar b te kunnen komen met een maximale beleving.

Net als in het vorige hoofdstuk moeten kansen worden benut om de identiteit van Weerribben-Wieden te versterken. Dat betekent dat de maatregelen voor dit speerpunt waar mogelijk moeten bijdragen aan het zichtbaar maken van de identiteit, bijvoorbeeld door gebruik van streekeigen materialen.

7.1 Stelsel van landmarks

Het realiseren van een stelsel van landmarks is een project dat bijdraagt aan de toeristische informatievoorziening, het verleiden van toeristen tot spreiden en het versterken van de identiteit van het gebied. Dit project moet de komende jaren gestalte krijgen. Het is een lopend project dat voortkomt uit het Eindadvies van het Kernteam Nationaal Park Weerribben-Wieden. Dit advies is in 2017 vastgesteld en een deel van de benodigde middelen is reeds vrijgemaakt voor dit project.

Het project wordt uitgevoerd onder directe aansturing van Stichting Weerribben-Wieden en wordt ondersteund met capaciteit vanuit de gemeente. De uitwerking van de plannen vindt plaats in nauwe samenwerking met inwoners en ondernemers van de kernen waar de landmarks gerealiseerd worden.

De landmarks kunnen qua locatie, functionaliteit, thematiek en vormgeving verschillende gezichten hebben. Er zijn diverse locaties in vijf zones te onderscheiden waar verschillende type landmarks kunnen komen: bij invalswegen, vervoersknooppunten, binnen de natuurgebieden, bij de Zuiderzeestadjes en bij plekken voor waterbeleving. Per plek wordt bepaald wat er speelt en hoe de poort eruit komt te zien, in overleg met de lokale partijen. Ook worden overbodige borden zoveel mogelijk opgeruimd. Er zijn de volgende soorten landmarks:

- Toegangspoorten: te vinden langs de belangrijke invalswegen (kan ook langs fietspaden of waterwegen) waar je letterlijk Weerribben Wieden binnenrijdt en waar je direct de eigenheid van het landschap herkent. Ze hebben een signaalfunctie: nu ben je er, welkom! Hier zal het Landmark groots en indrukwekkend zichtbaar zijn, niet te missen! Er hoeven geen voorzieningen zoals bijvoorbeeld parkeerplaatsen of informatieborden bij te staan.
- Spots: dit type poorten is al meer een doelbestemming. Ze hebben enerzijds weer de signaalfunctie, maar zijn ook een ontvangstlocatie. Er is parkeergelegenheid, er is markering en bewegwijzering en hier is het verhaal van het gebied en die plek beleefbaar.
- Bakken: dit is een herkenningsteken in het gebied dat weer de signaalfunctie heeft, en veelal is gekoppeld aan kleine kernen of bijzondere trekpleisters zoals bijvoorbeeld musea, en informatiecentra. Waar mogelijk en nodig zijn er voorzieningen toegevoegd (soms ook al aanwezig!) zoals informatiepanelen (routeborden, gebiedsverhalen e.d.) Bakken kunnen op heel veel locaties geplaatst worden.
- Transfers: we willen graag dat bezoekers bij de randen van het gebied besluiten om (op milieuvriendelijke manieren) het gebied in te gaan. Zo willen we in ieder geval een transfer realiseren bij het Intercitystation Steenwijk (OV-transferium). In Steenwijk ontvangen we bezoekers die met openbaar vervoer het gebied bezoeken. Van hieruit kunnen ze, na een warm welkom waarbij ze zich kunnen oriënteren op alle bezoekersmogelijkheden, via een multimodaal vervoersysteem overstappen naar verschillende windrichtingen binnen en buiten het gebied; denk aan fiets, boot, wandelend etc.

Alle poorten die bij de familie van landmarks horen herken je aan het familie karakter. Ze lijken op elkaar en ze gedragen zich ook vaak hetzelfde, hoewel ze ook allemaal hun eigen 'persoonlijkheid' hebben. Je kunt het direct zien aan de vormgeving van de poorten. We hebben een kunstenaar gevraagd om een iconische verbeelding te ontwerpen die de essentie van gebied vangt, die qua functie en schaal goed ingepast kan worden bij elk type poort maar toch telkens de familie-

trekken goed laat zien: ons 'landmark'. Hierbij wordt gebruik gemaakt van gebiedseigen materiaal en/of gebiedseigen vormen om het karakter van Weerribben-Wieden zichtbaar te maken.

Blokszijl heeft de primeur. Daar wordt inmiddels gewerkt aan de specifieke invulling van een spot en een baak. Daarnaast heeft de gemeente de eerste stappen genomen om Intercity Station Steenwijk in te richten als een OV-transferium (zie volgende paragraaf). Dit project is onderdeel van zowel de Regiodeal Leefbaar Giethoorn als de Regiodeal van de Regio Zwolle. De prioritering en invulling met betrekking tot andere locaties voor landmarks wordt nog nader bepaald.

7.2 OV-transferium intercitystation Steenwijk

De gemeente Steenwijkerland wil van intercitystation Steenwijk een aantrekkelijke toegangspoort maken waar bezoekers welkom worden geheten. Hier worden bezoekers verleid om kennis te maken met de stad Steenwijk en de regio die veel te bieden heeft. Vanaf het station wordt ingezet op een goede bewegwijzering en een aantrekkelijke mix van duurzaam vervoer, waarmee de regio verkend kan worden. Per fiets, e-bike, boot, openbaar vervoer of zelfs amfibiebus of Ecowaterliner. Reserveren, betalen, informatieverschaffing en routebepaling gaan allemaal via smart mobility.

De bezoeker moet het gevoel krijgen dat hij op een bijzondere plek is aangekomen. Met een uitstraling die past bij het gebied Weerribben-Wieden. Het wordt het visitekaartje, al moeten we nog wel wat aan de uitstraling van het station doen. Het gebouw wordt aangepast zodat het intercitystation toekomstbestendig en tegelijk een trots uithangbord is. Het biedt direct toegang tot het hart van de vestingstad Steenwijk en is onze etalage voor wat er nog meer te bezoeken is: het Nationaal Park, Giethoorn, de Zuiderzeestadjes en de Koloniën van Weldadigheid. Dit zijn voorbeelden van onze prachtige bezienswaardigheden waarmee we de bezoeker willen verleiden om het gebied te bezoeken. De centrale toegangspoort bij het intercitystation Steenwijk is een cruciale schakel in een samenhangend stelsel van vervoersknooppunten en informatiecentra. In deze toegangspoort geven we op regionale schaal invulling aan 'smart hospitality' en 'smart mobility'.

Om de toegangspoort mogelijk te maken heeft de gemeente inmiddels een deel van het stationsgebouw aangekocht (het PostNL gebouw). De volgende stap is het maken van een plan voor de invulling en ontwikkeling met betrokken partijen. In ieder geval krijgt 'slim reizen' een belangrijke plek. Met behulp van digitale

ontwikkelingen kunnen bezoekers gemakkelijk reserveren, betalen, informatie krijgen en hun route bepalen.

7.3 Experimenteerregio voor slimme technologie

De ambitie is om een experimenteerregio te worden voor slimme technologie voor mobiliteit en gastvrijheid (smart mobility en smart hospitality). De algemene noemer is dat we hierbij nieuwe technieken en data gebruiken om slimmer te werken aan leefbaarheid, bezoekbeleving en natuurbescherming. Gestart wordt met mobiliteit. Daarna gaat het over snel over de algehele beleving, indruk en gastvrijheid.

We werken met een groeimodel, proberen slimme toepassingen uit en als het succesvol is passen we het breder toe. Gestart wordt met slimme toepassingen om de verkeersstromen en het parkeren in en rond Giethoorn beter af te wikkelen, waarna de rest van Weerribben-Wieden wordt opgepakt. Aandachtspunten zijn de bescherming persoonsgegevens en gegevensbeveiliging. Eerst inventariseren we alle initiatieven in het gebied die raakvlakken hebben met gebruik van slimme technologie. Daarna wordt bepaald waar we op inzetten. Een toepassing met directe meerwaarde voor Weerribben-Wieden is het informeren van bezoekers over de tijden waarop het minder druk is op de populaire plekken. Dit geldt ook voor dynamische bewegwijzering die kan veranderen als uit de data blijkt dat het ergens te druk wordt. Ook via apps kan deze informatie gecommuniceerd worden door parkeer- of ligplaatsdata te delen met bezoekers.

De kennis van de verschillende bezoekers (eerst uit bestaande bronnen) kan gebruikt worden om de beleving te verhogen en bij te sturen om overlast te verminderen. Een bezoek kan leuker en plezieriger worden door de locatie van bezoekers te koppelen aan toeristische gebiedsinformatie, gebruiksgemak en gemakkelijke betalingen.

7.4 Mobiliteit

Nieuwe vervoersmogelijkheden doen snel hun intrede. We willen kansen voor aansprekende nieuwe en/of duurzame mobiliteitsmiddelen benutten. Het streven daarbij is om nadrukkelijk aandacht te besteden aan de herkenbaarheid. Dat kan door een uniform opvallende kleur te kiezen voor de vervoermiddelen of een bijzondere vorm / uitstraling van het vervoermiddel. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de herkenbaarheid van publieke vervoersmiddelen. Ook is er een wens om de mogelijkheid van het gebruik van vervoersmiddelen op waterstof te onderzoeken. Deze dragen bij

aan een onderscheidend toeristisch profiel van Weerribben-Wieden als duurzame bestemming.

Opstap- en overstappunten bij onder andere spotlocaties in het stelsel van de landmarks kunnen gemak bieden voor toeristen en recreanten. Hier kunnen ze fiets en auto parkeren en zijn er oplaadvoorzieningen. Ook kan worden overgestapt op duurzame vormen van vervoer (denk ook aan de mogelijkheden van vervoer over water). Het gebied leent zich ervoor om met behulp van bijvoorbeeld e-bikes of e-steps de actieradius te vergroten en bezoekers langer vast te houden. Dit geldt ook voor het ontwikkelen van een deelfietsensysteem. Ook willen we met de Fietzersbond en andere relevante partijen nagaan of we de fietsverbinding (de route) tussen Steenwijk en Giethoorn kunnen verbeteren. Daarmee kunnen we toeristen en recreanten met een meer aantrekkelijk tracé dan nu verleiden de afstand tussen beide kernen met de fiets af te leggen.

Het is wenselijk het toeristisch-recreatief varen met elektrische boten nog breder te stimuleren en de (explosie)motorboten voor recreatief gebruik te weren. Verkend wordt of er mogelijkheden zijn om Weerribben-Wieden of bepaalde kwetsbare delen van de natuurkern alleen nog maar open te stellen voor toeristisch-recreatief varen zonder CO₂-uitstoot.

Daarnaast is er een wens de mogelijkheden na te gaan voor een Hop-On Hop-Off bus door de gemeente die naast een functie voor toeristenvervoer ook een functie heeft voor publiek vervoer voor de inwoners. De uitvoering van een dergelijke voorziening ligt in handen van derden. Vanuit deze visie kunnen we partijen bij elkaar brengen om de haalbaarheid te onderzoeken en desgewenst de uitvoering aan te jagen.

De onderwerpen in deze paragraaf vertonen grote overlap met onderwerpen in de Strategische Mobiliteitsvisie Steenwijkerland die naar verwachting in het voorjaar van 2020 wordt vastgesteld. Waar mogelijk trekken we samen op.

7.5 Infrastructuur, vaarwegen en voorzieningen in de openbare ruimte

Voor het realiseren van deze visie is het van belang dat de kwaliteit van de fysieke infrastructuur en voorzieningen in de openbare ruimte hoogwaardig is. Dit is nodig voor een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van het aanbod en een gastvrije ontvangst van toeristen en recreanten. Daarnaast moeten de infrastructuur en voorzieningen ondersteunend zijn aan het doel om bezoekers te verleiden zich te spreiden over het gebied.

Aanleg, kwaliteitsverbetering, beheer en onderhoud van de infrastructuur en voorzieningen valt binnen de scope van andere beleidsvelden dan toerisme en recreatie. Denk aan voorzieningen als fietspaden, parkeerplaatsen, vaarwegen, havens en recreatief straatmeubilair. Een aantal jaren geleden is de ambitie uitgesproken om het onderhoudsniveau van gemeentelijke voorzieningen voor verkeer, fietspaden, oeververbindingen (bruggen) en openbare verlichting te verhogen van 'beperkt basis' naar 'basis'. Dit heeft ook positief effect op de recreatieve voorzieningen. Voor onder andere de fietspaden wordt inmiddels gewerkt aan realisatie van deze ambitie. Andere voorzieningen zoals bepaalde oeververbindingen vragen op onderdelen nog de aandacht.

Vanuit deze visie wordt - vanuit het recreatieve belang - nauwe afstemming gezocht met de partijen die betrokken zijn bij infrastructuur en voorzieningen in de openbare ruimte. Hieronder worden enkele onderwerpen benoemd.

Kwaliteitsimpuls fietsnetwerk

De komende jaren investeert de gemeente in de fiets-infrastructuur in Weerribben-Wieden. Tien fietspaden (32 kilometer) krijgen een kwaliteitsimpuls. Hiervoor is een aanpak gemaakt die onderdeel is van de Regiodeal Leefbaar Giethoorn 2019-2021, ook wel 'Bidbook' (2019). De provincie en gemeente hebben geld ter beschikking gesteld en de uitvoering is eind 2019 gestart.

De nadruk ligt op het verbeteren van de kwaliteit en toegankelijk houden van het fietsnetwerk en niet op het verder uitbreiden van het netwerk. De aanpak voor de fietsinfrastructuur bouwt voort op beleid van de afgelopen tien jaar waarbij verschillende fietspaden zijn aangelegd. Deels ontbrekende schakels. Hierdoor is een gemeentedekkend netwerk ontstaan. Dit netwerk maakt (grotendeels) deel uit van het Overijsselse netwerk met fietsknooppunten en sluit aan op de fietsnetwerken in de buurgemeenten.

Havens

Weerribben-Wieden trekt nog steeds grote aantallen watersporters ondanks de dalende populariteit van de recreatietoervaart. Het gebied kan meer profijt hebben als de watersporters langer in het gebied verblijven en daardoor meer besteden. Daarmee kan een bijdrage geleverd worden aan het opvangen van de gevolgen van de dalende trend van de recreatietoervaart. Daarnaast zien we ruimte voor vernieuwende concepten die inspelen op de toegenomen belangstelling voor andere vormen van watersport (onder andere huur van kleine zeilboten en elektrische sloepen, kano's en roeiboten) en opwaardering van jachthavens met nieuwe belevingsconcepten en andere functies.

Het is in ieder geval nodig te beschikken over havens die veilig en aantrekkelijk zijn voor de watersporter die steeds meer zoekt naar kwaliteit en gemak. Om dit na te streven blijven ook in de toekomst investeringen van zowel de Stichting Waterrecreatie Steenwijkerland die een groot deel van de gemeentelijke havens exploiteert als de gemeente nodig. Hiervoor wordt momenteel een meerjarenprogramma voor de havens opgesteld.

Daarnaast is een goede informatievoorziening van belang. Waar kan ik aanleggen, waar kan ik naar toe varen, welke activiteiten zijn er te ondernemen? Samen met Stichting Waterrecreatie Steenwijkerland willen we nagaan of we hier nog beter op in kunnen spelen.

Vaarwegen behouden, benutten en ontwikkelen

Het water in Weerribben-Wieden is een sterke troef voor recreatie en toerisme. De beleving van rust, ruimte en ontspanning is groot op en rond het water. Een goed vormgegeven net van vaarwegen kan een drager zijn van nieuwe ontwikkelingen. De huidige vaarwegen dienen behouden en verder ontwikkeld te worden als een aantrekkelijk en samenhangend recreatief vaar netwerk. Ook liggen er kansen om de mogelijkheden van Weerribben-Wieden als bestemming om te roeien en kanoën nog beter te benutten en voor het voetlicht te brengen. Door bepaalde vaarwegen alleen nog toegankelijk te maken voor boten zonder (elektrische) motoren, zoals roeiboten, kano's, zeilboten en punters met een punterboom kan een 'unique selling point' worden gecreëerd voor liefhebbers van deze vaartuigen.

Als gevolg van de verbeterende waterkwaliteit breiden (beschermde) waterplanten zich uit en kunnen overlast geven voor waterrecreatie. De planten komen in de schroef van motorbootjes en hinderen de doorgang van (zeil)boten. Ook kunnen waterplanten hinder geven op zwemlocaties. Mogelijk gebruik en passend beheer en onderhoud van het water worden daarom op elkaar afgestemd.

8

DE LUSTEN EN LASTEN
IN BALANS

Dit hoofdstuk gaat in op (regulerende) maatregelen die nodig zijn om de lusten en lasten in balans te houden/krijgen.

De speerpunten in voorgaande hoofdstukken over de positionering en het 'verleiden tot spreiden' geven een lange termijn perspectief voor de gewenste ontwikkeling van toerisme. Deze speerpunten vragen om een lange adem en de mogelijkheden zijn niet onbegrensd. Met de maatregelen kan helaas niet ineens worden voorzien in een snelle ontlasting van de drukke plekken in de drukke perioden. Populaire plekken zoals Giethoorn blijven een aantrekkingskracht houden op een groot publiek door de (internationale) bekendheid en het unieke karakter van het dorp. Dit betekent dat ook regulerende maatregelen moeten worden getroffen voor betere balans op die plekken waar in bepaalde perioden teveel drukte ervaren wordt en overlast ontstaat. In onderstaande paragrafen wordt dit toelicht.

8.1 Giethoorn

Om gerichte maatregelen voor Giethoorn te kunnen treffen worden uitgangspunten voor varen, verblijven & overnachten, kwaliteit van de openbare ruimte en parkeren in Giethoorn ontwikkeld. Deze krijgen een plek in de Toekomstvisie Giethoorn. Deze visie komt tot stand binnen de 'gebiedsgerichte aanpak' waar de gemeente samen 't Gieters Belang en Giethoorn Onderneemt vorm en inhoud aan geeft. De Toekomstvisie wordt naar verwachting in het voorjaar van 2020 door de gemeenteraad vastgesteld waarna de maatregelen kunnen worden getroffen.

8.2 Kwetsbare natuur

In de natuurkern in het Nationaal Park (en andere natuurkernen) is zonering een aangewezen middel om bezoek te reguleren en overlast te beperken. Zonering houdt in dat bezoekers zonder dat ze het in de gaten hebben naar bepaalde plekken worden gestuurd om de natuurwaarden op andere plekken te ontlasten. Dit kan met behulp van routes. De huidige zonering is vastgelegd in een kaart met rustgebieden voor Natura2000-gebied De Wieden en De Weerribben.

Het is van belang deze kaart onder de aandacht te brengen bij relevante partijen en indien nodig te herijken. Daarnaast worden toeristische ontwikkelingen bij voorkeur gestimuleerd aan de randen van de natuurgebieden (ook wel bufferzones).

8.3 Toezicht en handhaving

De handhavinginszette door de gemeente is beperkt en dat vergt dat er keuzes gemaakt moeten worden. De handhavingmatrix is hierin leidend. In het najaar van 2020 vindt een herprioritering plaats van de activiteiten in deze matrix. In de afweging moeten ook de ambities met betrekking tot toerisme en recreatie in deze visie waar mogelijk een plek krijgen.

Waterplan

Gemeente, politie, provincie, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en waterschap werken samen in het waterplan voor toezicht en handhaving in de natuur en op het water. Het toezicht binnen dit Waterplan is gericht op veiligheid op het water en op bescherming van de natuur.

Wanneer bij realisatie van deze visie knelpunten naar voren komen die betrekking hebben op toezicht en handhaving, wordt contact gelegd met het samenwerkingsverband rondom het Waterplan om dit onder de aandacht te brengen. Verder kan vanuit de visie meegedacht worden in het vinden van oplossingen om situaties die vragen om toezicht en handhaving te voorkomen. Bijvoorbeeld door in de kanalen voor informatievoorziening en promotie op gastvrije wijze regels onder de aandacht te brengen.

8.4 De bezoeker draagt bij

De forse investeringen die de komende jaren gedaan worden in toerisme rechtvaardigen een verhoging van de financiële bijdrage van de bezoeker. Hierbij wordt zowel naar het dagtoerisme als naar het verblijfsbezoek gekeken. Concrete voorstellen hiervoor worden in het voorjaar van 2020 gepresenteerd.

9

METEN IS WETEN

9.1 Inleiding

We willen op basis van deze visie komen tot een duurzame groei van toerisme en recreatie verspreid over Weerribben-Wieden met balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid zodat de inwoners van het gebied daarvan profiteren. Data helpen om sturing en richting te geven aan besluitvorming, ontwikkeling, gedrag en beleid (in deze visie) en dragen bij aan het creëren van draagvlak. Om te kunnen beoordelen of de ambitie uit deze visie wordt gerealiseerd of dat we hierin moeten bijsturen is betrouwbare data, op lokaal niveau, nodig. Bestaande bronnen zijn op dit moment echter onvolledig, onbetrouwbaar of de data is in het geheel niet beschikbaar.

Benodigde data

Eenzijds hebben we data nodig over het toerisme in ons gebied. Hierbij wordt gedacht aan:

- Aantallen toeristen en recreanten in het gebied
- Tijdstip, verblijfsduur en geografische spreiding van toeristen en recreanten
- Profiel van toeristen en recreanten
- Besteding van toeristen en recreanten

De Stichting Weerribben-Wieden en de gemeente trekken samen op met MarketingOost om de juiste data te inventariseren, verzamelen, vertalen en te communiceren. We werken hierbij o.a. op landelijk niveau samen met NBTC en andere bestemmingen (o.a. Kinderdijk en Zaanse schans) met soortgelijke opgaven als Weerribben-Wieden.

Gebruik van de data

In eerste instantie wordt de data gebruikt om een concretisering van het beleid en de daaruit voortkomende doelen te realiseren. Daarna is het van belang dat de data wordt gemonitord om te kunnen bijsturen en resultaten meetbaar te maken.

10 SAMEN AAN DE SLAG

Voor het realiseren van deze visie is samenwerking en participatie een kritische succesfactor. Dit hoofdstuk gaat daar nader op in.

10.1 Evaluatie Stichting Weerribben-Wieden

De Stichting Weerribben-Wieden speelt een belangrijke rol. Deze stichting is in 2017 opgericht. Hierin werken samen KopTop, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Steenwijkerland, Ondernemersplatform Steenwijkerland, LTO afd. Steenwijkerland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Organisaties van Plaatselijke Belangen (in Weerribben en Wieden) en de gemeente Steenwijkerland. Centraal staat het versterken van toerisme en natuurbeleving waarbij economie, ecologie en leefbaarheid in balans moet zijn en blijven.

In het najaar van 2019 is besloten de samenwerking tot nu toe te evalueren. Partijen in de stichting gaan in de eerste maanden van 2020 na hoe ze de samenwerking een vervolg geven. Ook wordt dan bepaald wat de ambitie, rollen en bevoegdheden zijn van de partijen met betrekking tot de uitvoering van beleid voor toerisme en recreatie en daarmee de implementatie van deze visie.

De eerste contouren laten zien dat Stichting Weerribben-Wieden zich ontwikkelt van bestuurlijk gebiedsoverlegorgaan tot gebiedsboard met een eigen gebiedsdesk. Dit betekent het actief ophalen, aanjagen, mobiliseren en initiëren van projecten vanuit behoeftes bij de achterban. Met de bedoeling om samen met de gebiedspartners te komen tot een versterking van leefbaarheid, natuur en economie waaronder landbouw en toerisme. De stichting sluit zich aan bij de nieuwe standaard voor Nationale Parken.

10.2 Het belang van participatie

Naast samenwerking van de partijen in de stichting is samenwerking met inwoners, ondernemers en partners van belang voor de realisatie van deze visie. We zijn er van overtuigd dat we alleen in samenwerking tot resultaat kunnen komen.

Tijdens het participatietraject zijn er veel ideeën en potentiële initiatieven genoemd om het toeristisch-recreatief aanbod in ons gebied te verrijken. Een groot deel van deze ideeën sluit aan bij deze visie. Ze helpen het verhaal van Weerribben-Wieden te ontsluiten en het

gebied beleefbaar te maken. De gemeente wil daarom samen met de stichting een partner zijn die (binnen de wettelijke kaders) ruimte geeft, faciliteert, samenwerkt en waar nodig haar verantwoordelijkheid neemt. Lokaal waar het kan, regionaal waar het moet.

Participatiebudget voor initiatieven uit de samenleving

Om het eigenaarschap en de omgevingsregie van inwoners en gebruikers (onder wie vele ondernemers) te versterken en deze visie te realiseren, willen de stichting en de gemeente een 'participatiebudget voor initiatieven uit de samenleving' ter beschikking stellen.

Deze visie en het concept uitvoeringsprogramma in de bijlage moeten derhalve gelezen worden als aanmoediging aan het gebied om mee te bewegen op de daarin benoemde thema's en met eigen projecten daarvoor te komen. Het binnenkort te openen projectenloket van Stichting Weerribben-Wieden gaat lokale initiatieven daarbij faciliteren.

Verskillende rollen, belangen en bevoegdheden

Essentieel bij samenwerking is respect voor elkaars rollen, belangen en bevoegdheden. Per vraagstuk of initiatief bepalen we onze rol en die van onze samenwerkingspartners. Hierbij sluiten we aan bij de verant-

woordelijkheid van de gemeente om participatie in te zetten volgens de afspraken in de Omgevingswet. We ontwikkelen, zo mogelijk in samenspraak met betrokken partijen, de meest passende participatiestrategie. Daarbij maken we vooraf duidelijk hoeveel ruimte er is voor participatie en wat er gebeurt met de resultaten. Bij participatie doen we ons best om iedereen de gelegenheid te geven zijn/haar zegje te doen. Dat betekent dus ook kijken naar met wie we te maken hebben. Een jongere wil bijvoorbeeld graag op een andere manier benaderd worden, dan een ouder persoon. Ook zijn er mensen die graag naar inspraakavonden komen en mensen die daar helemaal niets mee hebben. Afhankelijk van de doelgroepen die we willen betrekken, bepalen we de communicatiemiddelen die we inzetten om de participatie zo goed mogelijk uit te kunnen voeren.

Participatie is maatwerk

Het is niet mogelijk om één vorm van participatie te hanteren voor het realiseren van de visie. Per onderdeel en actie bepalen we, zoveel mogelijk gezamenlijk met betrokken partijen, de participatiestrategie. Met de bijbehorende communicatie. Dat kan bijvoorbeeld ook betekenen dat we gebruik maken van elkaars communicatiemiddelen en -kanalen. Belangrijk is wel om als onderdeel van de participatiestrategie te bepalen wie het voortouw neemt, wie aan zet is. Zodat er geen miscommunicatie kan ontstaan.

10.3 Voorwaarden voor realisatie

Deze visie omvat diverse opgaven voor de komende jaren. Niet alles kan tegelijk en direct uitgevoerd worden. Het tempo van uitvoering is mede afhankelijk van de beschikbare middelen (financiën en personele capaciteit). Om de visie te realiseren is het volgende voorwaardenschepend:

- Sturing: een verantwoordelijke voor het in beeld brengen en benutten van (financiële) kansen en voor het periodiek aanpassen van het programma aan de actualiteit. Over de taakverdeling vindt momenteel nadere afstemming plaats met de Stichting Weerribben-Wieden.
- Vooruit werken zodat er projecten 'op de plank' klaarliggen waarmee snel wordt ingespeeld als er zich financiële mogelijkheden voordoen (bijvoorbeeld subsidies).
- Periodieke actualisatie van het uitvoeringsprogramma, met een jaarplan dat financieel gedekt is en met een doorkijk naar de volgende jaren. In de bijlage is het concept uitvoeringsagenda opgenomen, voorzien van een toelichting op de partijen die betrokken zijn bij de uitvoering en een overzicht op hoofdlijnen van de beschikbare middelen.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Cuypers, F. (2016) Need better visitor stories? Improve your place product. https://destinationthink.com/better-visitor-stories-improve-place-product/?utm_source=Destination+Think%21+web+newsletter&utm_campaign=dcbf6cc16b-DMO+Matters%3A+Weekly+Insights+April+1%2C+2019_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=o_4a71obb967-dcbf6c-c16b-156565529, geraadpleegd op 12 november 2019.

MarketingOost (2016), Bezoekers aan Steenwijkerland. MarketingOost, Zwolle.

MarketingOost (2016), Consumentenonderzoek. Regiomonitor 2016. MarketingOost, Zwolle.

MarketingOost (2016), Onderzoek inkomend toerisme Regio Zwolle. MarketingOost, Zwolle.

MarketingOost (2019), Factsheets Vrijtijdseconomie feiten en cijfers. MarketingOost, Zwolle

Marlet, G. (2000), De nieuwe stad, Sterkten en zwakten van vijf nieuwe Nederlandse gemeenten. VOC Uitgevers, Nijmegen.

Nationale Parken Bureau (2018), Notitie merkontwikkeling Nationale Parken Nieuwe Stijl. Nationale Parken Bureau, Amersfoort.

NBTC (2019), Algemene cijfers en trends. <https://www.nbtc.nl/nl/home/kennis-data/cijfers.htm> geraadpleegd op 12 november 2019.

NBTC (2018), Perspectief Bestemming Nederland 2030. NBTC, Den Haag.

PleasureWorldNRIT (2018), Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2018.

Provincie Overijssel (2016), Omgevingsvisie Overijssel. Provincie Overijssel, Zwolle.

Pretwerk (2019), Nederlanders vinden een duurzame vakantie steeds belangrijker. <https://pretwerk.nl/actueel/vakanties/nederlanders-vinden-een-duurzame-vakantie-steeds-belangrijker/62955>, geraadpleegd op 14 november 2019.

Pretwerk (2018), Tien trends in de recreatiesector. <https://pretwerk.nl/opinie/tien-trends-recreatiesector/53418>, geraadpleegd op 12 november 2019.

Rabobank (2019), Horeca- en recreatie-update november 2019. <https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/horeca-en-recreatie/horeca-en-recreatie-update-november-2019/>, geraadpleegd op 27 december 2019.

Trendbureau Overijssel (2019), Toerisme & recreatie in Overijssel in 2030. Trendbureau Overijssel, Zwolle.

ZKA Leisure consultants (2017). Drie toekomst-scenario's toerisme Steenwijkerland. ZKA Leisure consultants, 's-Hertogenbosch.

ZKA Leisure consultants (2019), Onderzoek en advies toeristenbelasting en forensenbelasting gemeente Steenwijkerland. ZKA Leisure consultants, 's-Hertogenbosch.

BIJLAGEN

B.1 Beleidskaders

Coalitieakkoord Steenwijkerland

In het coalitieakkoord 2018-2022 'Door verbinding naar resultaat' staat de visie van de coalitie van BGL, PvdA, VVD en ChristenUnie. In de visie zijn inwonersparticipatie, verbinding, een faciliterende overheid en resultaat leidend. Het akkoord stelt dat recreatie en toerisme een belangrijke economische pijler is met potentie: 'In samenwerking met Stichting Weerribben-Wieden zetten we in op doorontwikkeling van de gewenste, integrale gebiedspromotie. We maken daarbij gebruik van landelijke ontwikkelingen en hebben oog voor parels als Giethoorn. Daarbij is aandacht voor een goede balans tussen toerisme en leefbaarheid, het creëren van een eerlijk speelveld en handhaving. We ondersteunen initiatieven in de Koloniën van Weldadigheid en zorgen voor spreiding van toerisme in onze regio.'

Omgevingsvisie Steenwijkerland

De Omgevingsvisie Steenwijkerland (2017) is het strategisch kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. Hierin zijn diverse opgaven toerisme en recreatie genoemd.

Een belangrijke opgave is meer hoogwaardige verblijfsrecreatie. 'Veel dagjesmensen weten de gemeente Steenwijkerland, en dan vooral Giethoorn, te vinden. Maar om toeristen langer te laten verblijven, mist Steenwijkerland kwalitatief hoogwaardige hotels en recreatieparken met een gevarieerd aanbod. Een grote kans ligt er in het kwalitatief opschalen van huidige accommodaties die nu – door veroudering en achterstallig onderhoud – achterblijven bij de moderne wensen van toeristen. Om daarbij aan te sluiten, moeten ze passen in het landschap, duurzaam en authentiek zijn.' Grootschaligere nieuwe initiatieven passen eigenlijk alleen in de daarvoor geëigende gele gebieden. Dit zijn enkele locaties in Weerribben-Wieden die in aangewezen zijn in het Gebiedsperspectief Noordwest-Overijssel (1997). Daar is sprake van bestaande rechten.

Een tweede opgave in de Omgevingsvisie is het zorgvuldig benutten van de aantrekkingskracht van Giethoorn. 'De grote aantallen toeristen hebben veel impact op de leefbaarheid van Giethoorn. De toeristen dragen bij aan voorzieningen (zoals winkels en vervoer) maar zorgen ook voor overlast (bijv. parkeren en gebrek aan

rust en privacy). De gemeente neemt het initiatief voor een integrale aanpak waarin nieuwe ontwikkelingen, beheer, regelgeving en handhaving thema's zijn. Samen met inwoners, ondernemers en partners zoeken we naar de goede balans.'

Kaders provincie Overijssel 'Overijssel een bewust en gastvrij bestemming'

In het Programma Vrijtijdseconomie 2020-2023 benoemt de provincie Overijssel de speerpunten voor de vrijetijdseconomie. Hierin staat dat Overijssel van met name profiteert van het internationale toerisme, dat naar verwachting in de jaren tot en met 2030 fors groeit. De manier waarop we van die groei profiteren zal, anders dan in de vorige periode waarin 'meer gasten, die langer verblijven en meer besteden' centraal stond, sterk worden beïnvloed door draagvlak onder bewoners, kwaliteit in plaats van kwantiteit, het sterker benutten van de Overijsselse authenticiteit, het ontwikkelen van iconen en een scherpere doelgroepenbenadering.

Met het programma verbinden veertien partijen zich aan het realiseren van een optimale combinatie tussen innovatie, groei, leefbaarheid en gastvrijheid. De ontwikkeling van dit 'bestemmingsmanagement' is wezenlijk voor een duurzaam en beleefbaar toerisme op de langere termijn. De speerpunten van het programma zijn 'Ondernemers aan zet', 'Verbindend Landschap', 'Vermarkten en Ontsluiten' en 'Recreatieven en Toeristische netwerken'. Ook zetten de provincie met betrokken partijen in op de versterking van de netwerkorganisatie Gastvrij Overijssel en de bestuurlijke verankering ervan bij de provincie en gemeenten.

Omgevingsvisie Overijssel (2018):

Het provinciaal beleid voor de fysieke leefomgeving is vastgelegd in de Omgevingsvisie Overijssel. Dit beleid staat in dienst van de sociaaleconomische ontwikkeling van de provincie. Leidende principes hierin zijn duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en sociale kwaliteit.

Het centrale uitgangspunt voor ontwikkelingen is behoud en versterking van de ruimtelijke kenmerken die de karakteristiek en kwaliteit van een gebied bepalen. De inzet is hiermee een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten waarbij elk project en elke ontwikkeling iets bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving.

De waterrijke Kop van Overijssel is in de Omgevingsvisie benoemd als een van de gebieden waarvoor een sterke ruimtelijke identiteit gecreëerd moet worden. 'Gedeelde verhalen en waardering van gebieden met

een sterke 'sense of place' zorgen ervoor dat mensen er identiteit en betekenis aan toekennen. Het gaat er in dit verband om 'alles uit de kast' te halen (inrichtingskwaliteit, eigen gezicht, stimuleren ondernemerschap, streekproducten, vergroting – verdieping – verbreding van recreatieve mogelijkheden, marketing) om de potentiële kwaliteit te verzilveren. Niet alleen vanuit economisch oogpunt, maar ook om de vitaliteit en de dynamiek in de genoemde gebieden op gang te houden.'

B.2 Methoden Segmentatie leefstijlgroepen

Leefstijlvinder

Het huidige meest gebruikte model voor leefstijlgroep segmentatie binnen de sector toerisme en recreatie is het model van leefstijlvinder.nl. Dit model onderscheidt zeven leefstijlen:

- **Avontuurzoeker:** Deze avontuurlijke en creatieve recreanten doen lekker hun eigen ding. Ze zijn voor veel in, zolang het een nieuwe ervaring is of bijdraagt aan hun zelfontwikkeling. Ruimdenkendheid is de karaktertrek van de Avontuurzoeker.
- **Stijlzoeker:** Verwend worden en genieten van exclusiviteit past voor hen bij vakantie. Luxe en comfort is dan ook zeer belangrijk. En daarbij: het sociale gebeuren moet kloppen. Dus liever zoveel mogelijk Ons Soort Mensen, op dezelfde golflengte om zich heen. Goed voor je netwerk ook.
- **Inzichtzoeker:** Inspirerende en rustige activiteiten zijn het domein van deze groep. De over het algemeen iets oudere Inspiratiezoeker heeft weer tijd voor zijn interesses én: wil blijven meedoen in de wereld. Dingen leren en ervaren willen ze, in de natuur en met culturele activiteiten. Het liefst alleen, of in klein gezelschap
- **Plezierzoeker:** Je ziet ze veel op festivals en evenementen, maar ze pakken ook graag samen een filmpje. Een dag niet gelachen is een dag niet geleefd. En gezelligheid kent geen tijd. Op vakantie gaat de Plezierzoeker graag op pad met familie en vrienden. Bijvoorbeeld op een zon- en strandvakantie, op een feestvakantie of op een avontuurlijke vakantie.
- **Harmoniezoeker:** Ja, het draait maar om één woord bij deze groep: als het maar gezellig is. Vrije tijd is tijd die ze dan ook graag met hun gezin, familie of vrienden doorbrengen. En ze zijn pas echt blij, als iedereen in het gezelschap tevreden is. Lekker winkelen, een pretpark bezoeken of juist ontspannen in de sauna; de combinatie van gezelligheid en rustig aan doen past perfect bij deze groep.
- **Verbindingszoeker:** De interesse in anderen en de wereld vind je ook terug in hun reisgedrag: ze hoeven niet op één plek te blijven. Rondtrekken vinden

ze leuk. Dan verblijven ze graag op een camping met goede faciliteiten, of in een bekende hotelketen. En bevalt het ze? Dan komen ze terug en delen ze hun ervaringen met anderen.

- **Rustzoeker:** 'De wereld verandert wel erg hard' is een gedeelde opvatting. Net als 'Waarom zou je ver reizen, dichtbij huis is genoeg moois te zien'. Eigenlijk vinden ze het leven 't prettigst als ze lekker rondom huis hun eigen gang kunnen gaan, beetje tuinieren, wellicht een rondje fietsen of wandelen.

Mentality model

Het Mentality model voor de buitenlandse leefstijlgroepen deelt consumenten in op basis van sociodemografische kenmerken, levensstijlen en reisbehoeften. Er zijn vijf leefstijlgroepen, die worden beschreven aan de hand van fictieve personen:

- **Michael (Achiever):** houdt van fitness, windsurfen, uitgaan en dance-events. Hij woont in een nieuwbouwwijk dichtbij de stad en rijdt een trendy en sportieve auto.
- **Mary (Traditional):** is getrouwd en werkt parttime zodat ze genoeg tijd heeft voor haar hobby's puzzelen en wandelen.
- **Paul (Upper-class):** houdt van tennis, klassieke muziek en uiteten gaan. Hij gaat graag op een citytrip en verblijft dan in een luxe hotel.
- **Nora (Postmodern):** is freelance journaliste en woont in het historische centrum van de stad. Ze houdt van koken, fotografie en gaat op culturele vakanties.
- **Peter (Mainstream):** heeft een gezin met twee kinderen en woont in een middelgrote plaats. Hij gaat één keer per jaar op een lange strandvakantie.

B.3 Concept Uitvoeringsprogramma 2020-2025

Organisatie en financiering Weerribben-Wieden

De Stichting Weerribben-Wieden transformeert in de Gebiedsboard Weerribben-Wieden. De gebiedsboard is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma op basis van de toeristische visie. De vertegenwoordigers zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de ambities, de projecten/activiteiten en de toedeling van budgetten etc.

De trekker van de onderstaande projecten/activiteiten is altijd een vertegenwoordiger vanuit de gebiedsboard. Per project worden, afhankelijk van aard en omvang van de werkzaamheden, projectleiders en projectmedewerkers ingeschakeld. Deze kunnen zowel intern zijn (gemeente, maar ook LTO, SBB, KHN, Natuurmonumenten etc.) als extern (IVN, MarketingOost etc.). Administratie, secretariaat en financiën worden uitgevoerd door de gemeente.

De projecten uit dit uitvoeringsprogramma hebben alle meerwaarde voor de regio. Om toch enige prioriteit aan te geven is een codering in letters toegevoegd:

- A cruciaal: direct in 2020 oppakken
- B belangrijk: in 2021 oppakken
- C nader te bepalen afhankelijk van financiën en inhoud

Voor de uitvoering van dit uitvoeringsprogramma 2020-2025 lopen verschillende trajecten:

- Sommige projecten zijn al beschikt of staan structureel in de begroting (I t/m V),
- voor andere projecten is een toezegging gedaan of een ambitie uitgesproken, die in 2020 tot een beschikking moet leiden (VI en VII) en
- er zijn ook projecten en bijdragen die nog onzeker zijn en die als p.m. zijn aangeduid (VIII t/m X).

	Beschikbare middelen 2020 -2025 (globaal)	Bedrag	Verplichtingen/kader
I.	Structureel budget Nationaal Park € 175.000 x 5	€ 875.000	Besteding binnen kaders en met cofinanciering van Gastvrij Overijssel
II.	Structureel budget MarketingOost € 140.000 x 5	€ 700.000	Beschikking NP 2017 leidend
III.	Provinciale bijdrage aan beschikking NP 2017	€ 337.000	Beschikking NP 2017 leidend
IV.	Gemeentelijke bijdragen NP 2017 t/m 2019	€ 607.000	Besluit provincie februari leidend, incl. besteding in projecten, o.a. Duurzame Ambachten, Station Steenwijk als toegangspoort; geen vrij gebiedsbudget
V.	Regiodeal Leefbaar Giethoorn	€ 1.000.000	NP nieuwe stijl is kaderstellend
VI.	Provinciale en nationale bijdragen NP nieuwe stijl	€ 900.000	Inhoud moet dit voorjaar concreet gemaakt worden, vooral smart mobility/duurzaam vervoer en European Wetland Center = maar zeer beperkt participatief vrij gebiedsbudget!
VII.	Regiodeal Regio Zwolle: Ossenzijl, smart hospitality + station als hub	€ 3.000.000 á € 4.000.000	
VIII.	Provinciale bijdragen Gastvrij Overijssel /Vitaliteit	pm	
IX.	Bijdragen ondernemers / extern	pm	
X.	Extra subsidies en financieringen	pm	
	Totaal	€ 7.419.000 / € 8.419.000 voor de periode van 5 jaar	

Uitgaven 2020 -2025 Gebiedsboard Weerribben-Wieden

Ten behoeve van de ontwikkelingen in Weerribben-Wieden hebben we komende vijf jaar naar verwachting voor een periode van vijf jaar nog circa 7,5 miljoen euro tot onze beschikking. Bij de besteding daarvan speelt de Gebiedsboard een cruciale rol.

Een fors bedrag dat nog kan oplopen door aanvullende financiering, nieuwe subsidies of andere projectbijdragen. Het grootste deel van deze middelen is wel gelabeld geld: geld met een specifiek doel, zoals vastgelegd in de bijbehorende beschikkingen van gemeente, provincie en rijk. Slechts een beperkt deel van deze middelen is vrij besteedbaar en kan gebruikt worden als ‘participatief vrij gebiedsbudget’. Wellicht kunnen deze budgetten aangevuld worden met bestaande financiële regelingen binnen de gemeente, zoals het koppengeld per kern. Daarnaast is het van belang dat naast de middelen van de overheden ook de middelen van de

gebiedspartners in dit overzicht worden meegenomen; daarmee wordt het publiek-privaat partnerschap (PPP) verder versterkt. Dat kan een mooie basis zijn om bij de Raad extra geld aan te vragen.

Daarnaast moeten van deze middelen ook de vaste en variabele kosten van de gebiedsboard worden betaald. Bij de vaste kosten gaat het enerzijds om kantoor- en organisatiekosten, anderzijds om de bekostiging van drie medewerkers die specifiek voor de gebiedsboard werken. Het betreft een projectcoördinator (min. 0,6/0,8 FTE), een secretariaatsmedewerker (max 0,2 FTE) en een voorzitter (max 0,2 FTE)). Jaarlijks gaan we uit van € 200.000 aan vaste kosten, voor 5 jaar gaat het derhalve om € 1.000.000.

Daarnaast zijn er variabele kosten afhankelijk van projecten en gedekt uit projecten. Het betreft hier projectleiders, medewerkers, externe inhuur, out of pocketkosten etc.).

Code		Project/activiteit	Periode
	1.	Speerpunt 1 - Op de kaart als duurzame erfgoedbestemming die waardevolle bezoekers trekt	
A	1.1	Jaarlijks activiteitenplan marketing en communicatie Weerribben-Wieden.	2020-2025
B	1.2	Merkverhaal Weerribben-Wieden aanscherpen t.b.v. positionering, bestemmingsontwikkeling en promotie	2021
B	1.3	Merkactivatieplan Weerribben-Wieden maken en uitvoeren.	2021-2025
A	1.4	Belang visie R&T behartigen in bepalen strategie doorvoeren Landelijke Standaard Nationale Parken in Weerribben-Wieden en dit verbinden met merkverhaal (bij 1.3)	2020-2021
B	1.5	Promotie en informatievoorziening (over het achterland) voor de bezoekers ligplaatsen havens en watersporters verbeteren.	2021-2025
	2.	Speerpunt 2 - Weerribben-Wieden overal, jaarrond en meerdaags aantrekkelijk	
B	2.1	Actieprogramma impuls verblijfsrecreatie (o.a. met input vitaliteitsonderzoek verblijfsrecreatie en dagrecreatie Overijssel).	2021-2025
C	2.2	Actieprogramma jaar rond toerisme met maatregelenpakket om ook buiten het hoogseizoen bezoek te trekken.	2021-2025
B	2.3	Projectregisseur & werkbudget om initiatieven uit de samenleving aan te jagen (onder voorwaarden).	2021-2025
A	2.4	Aanjagen productontwikkeling -> meerdaags, jaarrond toerisme evenwichtig verspreid over Weerribben-Wieden. Ook uitwerken themalijnen aanjagen.	2020-2025
C	2.5	Uitvoeringprogramma bij Visie stadsranden Blokzijl en Vollenhove herijken benutten kansen aanjagen.	N.t.b.
C	2.6	Verdronken dorp van Beulake: behoud restanten en beleefbaar maken locatie.	N.t.b.
B	2.7	Verduurzamen toeristisch product bedrijven en evenementen aanjagen, met Programma Duurzaamheid.	2021-2025
B	2.8	Project European Wetland Center in Ossenzijl (initiatieffase).	2020 e.v.
A	2.9	Aanjagen inzet duurzame ambachten in toerismesector en vice versa en verkenning Experience center authentieke ambachten.	2019-2021
A	2.10	Participatie in het Verhaal van Overijssel (audiotours bij verschillende ondernemers).	2019-2021
B	2.11	Participeren in Programma Steenwijk i.o. en belang toerisme en recreatie daarin behartigen (o.a. projecten Binnenstad, Rams Woerthe, Station, museum, Eeserwold en Steenwijkerdiep.	2020 e.v.
B	2.12.	Participeren in project 'Horeca Academie Weerribben-Wieden' (project is onderdeel van economisch beleid).	2020 e.v.
A	2.13	Projecten initiëren, ondersteunen en (waar relevant) uitvoeren uit NP Beschikking 2017 (poorten, monitoring, pmc etc)	2020
	3.	Speerpunt 3 - Bezoekers slim en duurzaam door Weerribben-Wieden geleiden	
A	3.1	Project Landmarks, fase 1 - Ontwerp poort, spot en baak, komportaal. Realisatie spot, baak en 1 komportaal (Blokzijl).	2020-2021
C	3.2	Project Landmarks, fase 2 e.v.	2021-2025
B	3.3	Centrale toegangspoort Station Steenwijk omvormen tot duurzaam OV transferium -> zie 2.10	2021-2022
A	3.4	Digitalisering: verrijken digitale database / backbone (met inbreng inhoudelijk en financieel uit projecten Landmarks, Culturele UITagenda en binnenstad Steenwijk).	2020-2021
B	3.5	Verduurzamen toeristisch vervoer aanjagen, samen optrekken Programma Duurzaamheid/Strategische Mobiliteitsvisie.	2021-2025
A	3.6	Toepassingsmogelijkheden smart mobility en smart hospitality verkennen en een plan van aanpak maken en uitvoeren.	2020-2025
A	3.7	Kwaliteitsimpuls fietsnetwerk (project in Regiodeal Leefbaar Giethoorn 2019-2021)	2019-2021
B	3.8	Revisie/doorontwikkeling knoppuntennetwerk wandelen en fietsen	2021-2022
	4	Speerpunt 4 - Lusten en lasten in balans	
A	4.1	Op gastvrije wijze regels onder de aandacht te brengen, via kanalen voor promotie en informatievoorziening, gastheerschap en handhaving.	2020-2025
B	4.2	Onder de aandacht brengen van de stiltekaart natuurgebieden (zonering) en evt. herijking van deze kaart.	2020-2025
A	4.3	Afstemming over uitvoering projecten Giethoorn, o.a. in Regiodeal Leefbaar Giethoorn (infra, varen, parkeren, smart mobility, gastheerschap & handhaving, openbare ruimte)	2020-2025
	5.	Speerpunt 5 - Samen aan de slag	
A	5.1	Samenwerking Stichting Weerribben-Wieden met gebiedspartners versterken en rol- en taakverdeling bepalen.	2020
	6	Speerpunt 6 - Meten is weten	

Colofon

Dit is een uitgave van
de gemeente Steenwijkerland en
de Stichting Weerribben-Wieden
Postbus 162, 8330 AD Steenwijk
info@steenwijkerland.nl
www.steenwijkerland.nl

Fotografie Marketing Oost
Ontwerp Teresa Jonkman

Maart 2020

LEDEN STICHTING WEERRIBBEN-WIEDEN:

GEMEENTE STEENWIJKERLAND

KONINKLIJKE HORECA NEDERLAND
AFDELING STEENWIJKERLAND

KOPTOP

LTO NOORD | AFDELING STEENWIJKERLAND

NATUURMONUMENTEN,
GEBIEDSEENHEID DE WIEDEN

staatsbosbeheer

STAATSBOSBEHEER | REGIODIRECTIE OOST

ONDERNEMERSPLATFORM
STEENWIJKERLAND

PLAATSELIJKE BELANGEN IN
DE WEERRIBBEN

PLAATSELIJKE BELANGEN IN
DE WIEDEN